

Granskningsutlåtande för detaljplan för del av Knäppinge 10:1

Upprättad 2023-11-29

Datum

Beslut om planuppdrag:	2023-01-17
Beslut om samråd:	2023-04-19
Samrådstid:	2023-04-25 – 2023-05-16
Beslut om Granskning:	2023-09-26
Granskningstid:	2023-10-02 – 2023-11-02

Redogörelse för processen

Planförslaget var under granskningstiden tillgängligt på kommunens hemsida, på stadshuset samt biblioteket i Borgholm. Underrättelse om granskning infördes i lokaltidningarna Barometern 2023-09-30 samt Ölandsbladet 2023-09-30. Underrättelsen sändes till sakägare enligt upprättad fastighetsförteckning. Planförslaget remitterades och sändes för kännedom till myndigheter och remissinstanser med flera enligt sändlista. Under våren 2023 hölls två samrådsmöten där ett 20-tal personer deltog.

Inkomna yttranden under granskningstiden presenteras i detta utlåtande. En del har kortats ner och förekommer i något redigerat skick (all sakttext finns dock med). Kommunen har kommenterat yttranden och tagit ställning till ändringar.

Under granskningstiden har det inkommit totalt 12 stycken yttranden varav 8 från myndigheter och remissinstanser och 4 från fastighetsägare och privatpersoner däribland ett gemensamt yttrande som undertecknats av ett drygt 20-tal personer.

Sammanfattning

Från Länsstyrelsen rörde de viktigaste synpunkterna buller och risker.

Från Lantmäteriet gällde de viktigaste synpunkterna planbestämmelsen för prickmark och redovisningen av innehåll i exploateringsavtal.

Från Trafikverket var den viktigaste synpunkten att avtal mellan trafikverket och kommunen för att säkerställa dagvattenhantering undertecknas innan planen antas.

Från fastighetsägare och privatpersoner gällde de viktigaste frågorna lokalisering, buller, trafik, hälsa och säkerhet samt påverkan på kulturmiljö.

Justeringar inför antagande

- Bestämmelsen om begränsning av markens utnyttjande för planområdets nordvästra del samt utrymmet för infartsvägen i söder har ersatts av bestämmelsen Ö₂ *"Marken får endast förses med byggnadsverk i form av väg och dike"* för att säkerställa att infart till området kan anläggas och att begränsningen inte strider mot gällande vägrätt.
- Bestämmelsen om begränsning av markens utnyttjande för planområdets övriga delar har ersatts av bestämmelsen Ö₁ *"Marken får inte förses med byggnadsverk"* för att tydliggöra de olika reglerna.
- Mark som ej får förses med byggnadsverk längs planområdets norra gräns har utökats söderut för att skapa en buffertzon mot stenmur.
- Markens lutning inom planområdet har reglerats för att säkerställa att avrinning sker så att dagvatten samlas upp i dagvattenanläggningen.
- Planbeskrivningen har förtydligats med det huvudsakliga innehållet i exploateringsavtalet.
- Genomförandetiden anges i år istället för månader.
- Planbeskrivningen har förtydligats med att byggande sker för enskilt ändamål och att kommunen inte har någon skyldighet att lösa in området.
- Planbeskrivning har förtydligats med att verksamhetsutövaren ansöker om fastighetsbildning och bekostar denna.
- Huvudman för vatten och avlopp benämns ansvarig aktör.
- I Riskanalysen, bullerutredningen, Miljökonsekvensbeskrivningen samt planbeskrivningen har det förtydligats hur dessa utgår från värsta tänkbara scenario för risker och buller utifrån vad detaljplanen medger.
- Planbeskrivningen och MKBn har förtydligats så att det framgår att mark som ej får förses med byggnadsverk utgör tillräcklig buffertzon för att brand i vegetation inte ska riskeras spridas till anläggningen.
- Påverkan på kulturmiljö har tydligare motiverats i planbeskrivningen.
- Översiktsplanen har tydligare redovisats i planbeskrivningen.

Inkomna yttranden		
Myndigheter, remissinstanser och organisationer	Datum	Sida
1. Länsstyrelsen Kalmar Län	2023-11-02	4
2. Lantmäteriet	2023-10-26	9
3. Trafikverket	2023-11-02	14
4. Räddningstjänsten sydost	2023-11-01	16
5. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	2023-09-28	18
6. Skanova	2023-09-29	18
7. E.ON	2023-10-27	19
8. Försvarsmakten	2023-10-30	19
Fastighetsägare och privatpersoner		
9. Fastighetsägare Knäppinge 8:1 & 8:2	2023-10-30	20
10. Fastighetsägare Lilla Istad 1:9	2023-11-01	53
11. Fastighetsägare ALBÖKE 2:6, ALBÖKE 2:2, ALBÖKE 2:4, ALBÖKE 4:1, KNÄPPINGE 7:2, KNÄPPINGE 7:6, ALBÖKE 2:8, ALBÖKE 2:7, KNÄPPINGE 11:2, KNÄPPINGE 13:2, ALBÖKE 3:3, STORA STACKETORP 1:9	2023-11-02	55
12. Knäppinge 7:3	2023-11-02	59

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

1. Länsstyrelsen Kalmar Län

(Inkom 2023-11-06)

Rubricerat förslag har insänts till länsstyrelsen för granskning enligt 5 kap. 11 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL med tillhörande handlingar. Planförslaget handläggs med utökat förfarande enligt PBL.

Planens syfte, överensstämmande med översiktsplan och planförfarande

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en biogasanläggning inom del av fastigheten Knäppinge 10:1, belägen mellan Alböke och Knäppinge, med hänsyn till det öländska landskapet och kulturvärdena.

Länsstyrelsens bedömning är att planförslaget i huvudsak överensstämmer med översiktsplanen.

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL och nu kända förhållanden att planen inte kan accepteras och kan därför komma att prövas av länsstyrelsen om den antas. Planen behöver bearbetas, utifrån prövningsgrunderna Hälsa och säkerhet enligt länsstyrelsens synpunkter.

Prövning enligt 11 kap 10 § PBL

- Hälsa och säkerhet

LÄNSSTYRELSENS SYNPUNKTER

Hälsa och säkerhet

Industribuller

I Industribullerutredningen beskrivs vad för bulleremissioner som kan förväntas förekomma från en biogasanläggning inom området. I industribullerutredningen anges under punkt 5 att : *“Falk Biogas anläggning kommer att få ca 24 bullerkällor. Källorna utgörs av fläktar, utblås etc. Ljudeffektsnivåer i den simulerade*

Kommunens kommentar:

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

1. Länsstyrelsen Kalmar Län

beräkningen har tillhandahållits av leverantören av biogasanläggningen.”

Som kommunen beskrivit i miljökonsekvensbeskrivningen behöver den strategiska miljöbedömningen avspegla en biogasanläggning med standardutformning och inte en specifik anläggning. Länsstyrelsen bedömer att en strategisk miljöbedömning behöver avspegla ett ofördelaktigt ”worst case”-scenario av bedömda miljöaspekter enligt detaljplanens byggrätt. Kommunen behöver redovisa och beskriva på vilket sätt den specifikt beskrivna bulleremissionen enligt industribullerutredningen kan antas utföra ett ”worst case”-scenario eller på vilket sätt utredningen och dess eventuella avvikelser från ett ”worst case”-scenario ändå kan säkerställa att industribullerexponering från en anläggning inom planen inte kan tänkas utgöra någon olägenhet för omgivande bostäder.

Risker

I riskanalysens slutsats står det att inga riskreducerande åtgärder är nödvändiga. Samtidigt finns det i riskanalysen några förutsättningar angivna, som kommunen behöver beskriva hur det säkerställs. Det gäller specifikt

- En buffertzon krävs runt anläggningen för att reducera risker där brand i markvegetation påverkar anläggningen enligt riskanalysen, sidan 16. Kommunen behöver beskriva om denna buffertzon kommer i konflikt med bevarandet av vegetationsskärmar. Kommunen behöver också beskriva hur bred buffertzonen behöver vara för att uppfylla erforderlig effekt. Slutligen behöver buffertzonen regleras på plankarta om den är en förutsättning för att risknivån ska bli

Kommunens kommentar:

Bullerutredningen har kompletterats så att ljudkällor har placerats så att de ger högst bidrag till bostäder, det har lagts till fler ljudkällor än för ansökan och att det förekommer fler transporter, och transporter även på andra tider än dagtid, för att visa ett värsta scenario.

Det har förtydligats i MKBn hur den beskrivna bulleremissionen kan antas utgöra ett ”worst-case scenario”.

Det har förtydligats i MKBn samt planbeskrivningen att den mark som ej får bebyggas utgör tillfredställande buffertzon. I plankartan, längs norra plangränsen har mark som ej får bebyggas förlängts in mot planområdet för att uppnå detta syfte.

Planhandlingarna har förtydligats enligt länsstyrelsens synpunkter.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

1. Länsstyrelsen Kalmar Län

acceptabel (vilket riskanalysen antyder).

- Placering av kryotank sker 80 till 100 m från fastighetsgräns enligt riskanalysen, sidan 28, vilket tycks vara förutsättningen för slutsatsen att koncentrationen vid bostadshusen är låg. Det är också från detta avstånd som många av figurerna redovisar utsläppspunkten (detta är dock inte konsekvent). Länsstyrelsens bedömning är utgångspunkten för riskbedömningen måste vara från det värsta fallet utifrån vad plankartan tillåter. Det innebär att om plankartan som nu tillåter placering nära fastighetsgräns är det också den förutsättningen som riskanalysen behöver utgå ifrån. Ett alternativ är att kommunen inför en reglering på plankartan som skapar det skyddsavstånd som riskanalysen förutsätter. Detta borde från Länsstyrelsens perspektiv ge en mer robust samhällsplanering.

Länsstyrelsen bedömer att det finns några riskfrågor som kommunen inte berört och där kommunen behöver komplettera:

- Kommunen behöver beskriva hur farligt godstrafiken förändras på grund av planerad markanvändning och hur detta påverkar riskexponeringen för tredje person utanför planområdet.
- Riskanalysen behöver tydliggöra vilka osäkerheter som finns kring antagande, indata och modeller. Dessutom bör riskanalysen redovisa en kvalitativ bedömning av hur väl underbyggd bakgrundkunskapen kring ingående antaganden och indata är. Slutligen bör det framgå hur dessa aspekter påverkar riskvärderingen.

Länsstyrelsen har också några synpunkter på riskanalysen:

Kommunens kommentar:

Riskanalysen har förtydligats med att utgå ifrån att kryotanken kan placeras fritt inom byggrätten för planområdet och visar att ingen ytterliggare reglering av dess placering krävs.

Planhandlingarna har förtydligats angående hur farligt gods trafiken påverkas.

Riskanalysen har förtydligats enligt Länsstyrelsens synpunkter.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

1. Länsstyrelsen Kalmar Län

- På sidan 19 i riskanalysen finns det ett resonemang och beräkning av frekvensen för samtidigt utsläpp från två tankar. Resonemanget utgår från att sådana händelser är oberoende. I själva verket kan det dock finnas gemensamma fel (s.k. ”common cause errors”) vilket gör att det inte är självklart att sannolikheten är så låg som riskanalysen söker påvisa. Sådana fel skulle exempelvis kunna utgöras av gemensamt tillverkningsfel av material eller komponent, eller utsätts för samma felaktiga underhåll.

- I samma stycke som ovan finns det också en jämförelse av olycksfrekvens för flygplansolyckor med beräkning av aktuell olycksfrekvens. En sådan jämförelse är enligt Länsstyrelsens bedömning problematisk från ett etiskt perspektiv: de som exponeras för risken i flygplansfallet får nämligen en nytta av riskexponeringen (en snabb transport) och utsätter troligen sig frivilligt för risken. I samhällsplaneringsfallet är det inte givet att riskexponerade personer i omgivningen har en direkt nytta av exponeringen, och exponeringen sker inte heller frivilligt. Detta är etiska aspekter som behöver beaktas vid riskvärdering.

- På sidan 20 i riskanalysen står det att scenariot med momentant utsläppt gas och stabila väderförhållanden inte redovisas för att det skulle bli missvisande. Detta trots att det på sidan 13 i samma handling står att beräkningarna i huvudsak kommer göras just för stabila väderförhållanden eftersom det ger störst säkerhetsmarginal. Länsstyrelsens inställning är att det är mer missvisande att inte redovisa beräkningarna även för detta scenario. Med det inte sagt att det borde vara dimensionerande: men

Kommunens kommentar:

Riskanalysen har kompletterats enligt Länsstyrelsens synpunkt.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

1. Länsstyrelsen Kalmar Län

för att fatta ett riskinformerat beslut är det nödvändigt att redovisa möjliga scenarier med allvarliga konsekvenser (precis som att BLEVE redovisas trots att även det är ett osannolikt scenario).

- I figur 10 i riskanalysen tycks inte de plottade konsekvensavstånden stämma överens med de i text redovisade (251/327/523 m)

Kommunens kommentar:

Riskanalysen har förtydligats enligt Länsstyrelsens synpunkt.

Figur 10 har hamnat fel i förhållande till planområdet vilket korrigerats i utredningen.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

2. Lantmäteriet

(inkom 2023-10-26)

Vid genomgång av planförslagets handlingar (daterade 2023-09-12) har följande noterats:

För plangenomförandet viktiga frågor där planen måste förbättras

PLANOMRÅDET SAKNAR MÖJLIGHET ATT ORDNA UTFART

Innehållet i planbeskrivning och plankarta stämmer inte överens. I planbeskrivningen anges att tillfart till området ska ske från väg 980 samt att en infartsväg för räddningstjänsten ska iordningställas i söder. Lantmäteriet noterar dock att hela planområdets ytterområden är utlagda med prickmark, med bestämmelsen "Marken får inte förses med byggnadsverk." Ett byggnadsverk är enligt PBL "en byggnad eller annan anläggning". Med denna bestämmelse är det alltså inte tillåtet att bygga en väg i de aktuella områdena, då det ju är en anläggning. Bestämmelsen kan istället utformas som "Marken får inte förses med byggnad."

EXPLOATERINGSAVTAL?

I planbeskrivningen anges att exploateringsavtal ska upprättas, men nästan inget ytterligare anges om innehållet. Lantmäteriet är frågande till om avsikten verkligen är att ett exploateringsavtal ska upprättas. Bestämmelserna om exploateringsavtal finns i 6 kap. 39-42 §§ PBL. I planbeskrivningen står om den tänkta infartsvägen som till största del kommer vara belägen utanför planområdet. Täcks detta verkligen av de tillåtna bestämmelserna om exploateringsavtal? Se nedanstående stycken om avsikten verkligen är att teckna exploateringsavtal

Kommunens kommentar:

Bestämmelsen har ändrats till "Marken får inte förses med annat byggnadsverk än väg".

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

2. Lantmäteriet

Om avsikten är att genomföra markanvisningar och/eller teckna exploateringsavtal ska kommunen enligt 4 kap. 33 § 3 st. 2 men. PBL redovisa avtalens huvudsakliga innehåll liksom konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett eller flera sådana avtal i planbeskrivningen. Detta ska enligt 5 kap. 13 § PBL göras redan i samrådsskedet.

Lantmäteriet konstaterar att lagstiftaren har avsett att exploatörens samtliga åtaganden ska redovisas på en översiktlig nivå, men där det ändå ska gå att bedöma vad åtagandena innebär. Lantmäteriet bedömer att handlingarna i dess nuvarande skick inte är tillräckligt tydliga och behöver därför kompletteras.

Redovisningen behöver enligt Lantmäteriets mening vara konkret kring:

- vilka områden som avses för överlåtelse eller upplåtelse (helst redovisade på kartor)
- vilka fysiska anläggningar exploatören ska utföra och vilken standard de ska ha
- vilka olika kostnader som exploatören åtar sig att betala
- åtaganden om att betala eller inte kräva ersättningar
- tidplan för utbyggnad av de anläggningar som avtalet omfattar
- om exploatören ska ställa en säkerhet för åtaganden enligt avtalet
- om det finns flera exploatörer – ansvarsfördelningen mellan dem

Glöm inte att även redovisa konsekvenserna (se ovan). Lantmäteriet har tagit fram ett material med information om regelverket vid ”Redovisning av genomförandeavtal genomförandeavtal i planbeskrivning” och tre exempel på hur redovisning av innehåll och konsekvenser kan se ut i en planbeskrivning.

Kommunens kommentar:

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

2. Lantmäteriet

Använd gärna detta material som inspiration. Ni hittar det via följande länk på lantmateriet.se När redovisning av innehållet i ett kommande exploateringsavtal saknas i planbeskrivningen innebär det:

- att det inte finns någon möjlighet för Lantmäteriet att utföra sin lagstadgade uppgift att i samrådsskedet lämna råd i de fall avtalsinnehållet förefaller strida mot reglerna i 6 kap. 40-42 §§ PBL.
- att de som är berörda av planen inte har någon möjlighet att överblicka de konsekvenser som det tänkta avtalsinnehållet kommer att få bland annat vid genomförandet av detaljplanen.

Delar av planen som bör förbättras

ANGE GENOMFÖRANDETIDEN I ANTAL ÅR I STÄLLET

Genomförandetiden bör i anges i antal år i stället för i antal månader. Enligt 4 kap. 21§ PBL ska genomförandetiden bestämmas till mellan 5 och 15 år. Att ange genomförande tiden i antal månader gör detaljplanen mer otydlig och svårare att förstå.

I de nationella specifikationerna som gäller för digitala detaljplaner vilka ska laddas upp till Nationella geodataplattformen NGP anges visserligen att genomförandetiden ska anges i antal månader i NGP. Vid utformningen av specifikationerna var dock avsikten att:

- genomförandetiden i planbestämmelsen och i planbeskrivningen även i fortsättningen ska anges i antal år och
- omvandlingen från antal år till antal månader ska ske i det dataprogram som kommunen använder för att skapa detaljplanen och ladda upp informationen till NGP.

Kommunens kommentar:

Planbeskrivningen har kompletterats med det huvudsakliga innehållet från exploateringsavtalet samt dess konsekvenser. Kommunen bedömer att synpunkten är tillgodosedd och att avtalsinnehållet inte strider mot reglerna i 6 kap. 40-42 §§ PBL.

Genomförandetiden anges nu i antal år istället för månader.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

2. Lantmäteriet

FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR

Under rubriken "Förändrad fastighetsindelning" står att en ny fastighet bildas genom fastighetsreglering. Rätt är att detta bildas genom avstyckning, vilket står i stycket "Rättigheter". Det kan förtydligas att det är avsikten att en ny fastighet och ett officiälservitut ska bildas genom lantmäteriförrättning. Huruvida båda dessa åtgärder är möjliga avgörs först vid denna. Det anges inte något om vem som ansöker om respektive bekostar den fastighetsbildning som behövs.

ALLMÄN KVARTERSMARK I PLANEN SAMT KONSEKVENSER OCH EFFEKTER

Användningen E är i de flesta fall allmän kvartersmark. När det förekommer allmän kvartersmark i en plan bör kommunen i planbeskrivningen redovisa att det aktuella området bedöms vara allmän kvartersmark. Under konsekvenser bör en redovisning göras av att kommunen har rätt, respektive på anmodan av fastighetens ägare är skyldig, att lösa in området enligt 6 kap. 13 § PBL respektive 14 kap. 14 § PBL. Dessutom bör det redovisas hur kommunens rätt / skyldighet påverkas vid bygglov till förmån för enskild enligt 9 kap. 32 § PBL.

Delar av planen som skulle kunna förbättras

(Under denna rubrik redovisas synpunkter som inte direkt ligger inom Lantmäteriets lagstadgade bevakningsområden, men som enligt Lantmäteriet skulle förbättra detaljplanen.)

HUVUDMANNASKAP OCH ANSVARSFÖRDELNING

Med begreppet huvudmannaskap i en detaljplan avses normalt sett vem som är ansvarig för de allmänna platserna.

Kommunens kommentar:

Planbeskrivningen har korrigerats enligt synpunkterna.

Planbeskrivning har förtydligats med att byggande sker för enskilt ändamål och att kommunen inte har någon skyldighet att lösa in området.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

2. Lantmäteriet

I 1 kap. 4 § PBL definieras allmän plats som gata, väg, park, torg eller annat område som enligt en detaljplan är avsett för ett gemensamt behov.

Det är bra om begreppet huvudman/ I 1 kap. I 4 § PBL definieras allmän plats som gata, väg, park, torg eller annat område som enligt en detaljplan är avsett för ett gemensamt behov.

Det är bra om begreppet huvudman/ huvudmannaskap reserveras för ansvaret för allmänna platser och att andra former av ansvar beskrivs med andra termer än huvudmannaskap för att undvika otydlighet och risk för sammanblandning. Andra ansvarsfrågor (till exempel vem som har hand om VA) bör i stället beskrivas med annat ord.

Kommunens kommentar:

Planbeskrivningen har förtydligats så att huvudman för vatten och avlopp benämns med ansvarig aktör för vatten och avlopp.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

3. Trafikverket

(inkom 2023-11-02)

Trafikverket har tagit del av granskningshandlingarna för rubricerat ärende. Detaljplanens syfte är att möjliggöra för en biogasanläggning

Vägar

Statliga vägar som berörs av planförslaget är vägarna 136 och 980 (Alböke byväg) väster om planområdet samt väg 981 (Höglundavägen) söder om planområdet. Trafikverket har vid samrådet inkommit med synpunkter på förslaget till detaljplan (TRV 2023/48840). Av samrådsredogörelsen framgår att kommunen beaktat synpunkterna avseende anslutning till statlig väg. Trafikverket önskar att kommunen säkerställer att användningsbestämmelsen på kvartermarksområde är intill väg 980 (Alböke byväg) inte strider mot/ omfattar gällande vägrätt.

Sedan samrådet har lösningar för avvattning av området förändrats. Kommunen avser att avvattna mot Trafikverkets diken istället för mot öster som tidigare föreslagits. Ett avtal om ansvar gällande dagvattenfrågan ska upprättas mellan kommunen och Trafikverket före det att förslag till detaljplan antas. Förslaget på lösning har varit föremål för avstämning mellan samrådsskede och nu presenterat förslag. Kommunen framhåller att verksamheten som detaljplanen avser att möjliggöra, biogasanläggning, kommer att tillståndsprövas enligt miljöbalkens bestämmelser. Fördröjningsdamm och avvattning kommer att vara tvingande att anlägga för att verksamhetens vara förenlig med beviljat miljötillstånd. Planens ringa omfattning i förhållande till de intressen Trafikverket har att bevaka tillsammans med den lämplighetsprövning

Kommunens kommentar:

Kommunen har säkerställt att användningsbestämmelsen intill väg 980 inte strider mot gällande vägrätt.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

3. Trafikverket

som detaljplanen innebär gör att Trafikverket inte har invändningar mot planens antagande.

Ovanstående gäller under förutsättning att avtal om ansvar för lämplig markanvändning enligt framtagna plan undertecknas före planens antagande.

Kommunens kommentar:

Kommunen kommer teckna avtal om ansvar för lämplig markanvändning före planens antagande.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

4. Räddningstjänst Sydost

(Inkom 2023-11-01)

Kommunens kommentar:

Borgholms kommun har tagit fram granskningshandlingar för detaljplan, del av Knäppinge 10:1 Biogasanläggning. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för uppförande av en biogasanläggning för att producera biogas av djurgödsel från flera lantbruk inom kommunen.

Efter samrådet av detaljplanen har planunderlaget bearbetats bl a avseende riskutredning och skrivning om alternativ angreppsväg för räddningstjänsten. Räddningstjänsten har inbjudits att yttra sig i ärendet och gör det enligt följande:

- Förutsatt att tänkt anläggning, som eventuellt antagen detaljplan i så fall ska medge kan realiseras, så kommer räddningstjänsten fortsatt hantera anläggningen genom tillståndsprövning och tillsyn utifrån Lag om brandfarlig och explosiv vara (LBE) samt tillsyn utifrån 2kap4§ enligt Lag om skydd mot olyckor (LSO). Det senare gäller förutsatt att Länsstyrelsen fattar beslut om att denna paragraf är tillämplig på denna anläggning (är normal praxis vid anläggningar som omfattas av Sevesolagstiftningen). I dessa processer kommer fortsatt myndighetshantering av risker/hantering av inträffade olyckor kopplat till aktuell verksamhet att göras och åtgärder att kravställas. Hantering av eventuella olyckor kommer i förekommande fall att samordnas och övas (räddningstjänsten i samverkan med verksamhetsutövare). Syftet med kravställande utifrån 2kap4§ är att skapa en relevant skadeavhjälpande organisation givet att en olycka inträffar. Ett syfte med den samlade operativa

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

4. Räddningstjänst Sydost

förmågan är att tillse att en olycka inte ska ge upphov till mycket svåra, om än osannolika konsekvenser. Exempel på detta kan vara att hantera/förebygga BLEVE, i enligt med scenario i riskanalysen som Falk Biogas AB låtit utföra.

- Kravställande på fysisk utformning av själva anläggningen, utifrån LBE, kommer att ske utifrån säkerhetsnivå i gällande branschnormer.
- Reviderad riskanalys anger ett dimensionerande brandvattenbehov på maximalt 500 m³ – vilket åligger verksamheten att säkerställa tillgång
- Nu upprättad planbeskrivningen redovisar att alternativ angreppsväg (från söder) för räddningstjänsten ska tillskapas. Detta möjliggör att fel vindriktning inte ska kunna vara skäl till att räddningstjänsten inte ska kunna ta sig fram till anläggningen vid ett utsläpp.
- Räddningstjänsten har haft samråd med sökanden och dess konsulter, bl a avseende de påpekanden som räddningstjänsten gjorde vid tidigare yttrande (se samrådsredogörelse). Detta har skett enskilt och i samverkan med Länsstyrelsen – och då främst med dess handläggare för hantering av krav enligt Sevesolagstiftning.
- Ovanstående samt krav på tillgång till brandvattenpump/brandpostsystem m.m. har kommunicerats med sökanden och finns dokumenterat som underlag för fortsatt myndighetshantering från räddningstjänstens sida. Hantering av detta kommer bl a att följas upp i samband med uppföljning av säkerhetsledningssystem och handlingsprogram (utifrån Länsstyrelsens uppföljning av Sevesolagstiftning) senast 6 veckor innan anläggningen tas i drift samt

Kommunens kommentar:

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

4. Räddningstjänst Sydost

i räddningstjänstens kommande myndighetshantering utifrån LBE och 2kap4§ LSO.

Utifrån ovanstående så anser räddningstjänsten att det är möjligt att tillstyrka detaljplanen.

Kommunens kommentar:

Kommunen noterar yttrandet.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

5. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

(Inkom 2023-09-28)

MSB avstår från att lämna synpunkter på förslaget.

Kommunens kommentar:

Kommunen noterar yttrandet.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

6. Skanova

(Inkom 2023-09-29)

Skanova har inget att erinra mot detaljplanen. Skanovas teleanläggningar/rättigheter berörs inte/påverkas inte av rubricerat planförslag. Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöraexploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den. Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet när detaljplanarbete påbörjas och kallas till samrådsmöten för det aktuella området för att kunna samordna nya ledningar.

Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på plankartan. Kontakta <https://www.ledningskollen.se> Kabelanvisning beställs via <https://www.ledningskollen.se>

Kommunens kommentar:

Kommunen noterar yttrandet.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

7. E.ON

(Inkom 2023-10-27)

E.ON Energidistribution AB (E.ON) har tagit del av inkomna handlingar i ovan rubricerat ärende och har inga synpunkter.

Kommunens kommentar:

Kommunen noterar yttrandet.

MYNDIGHETER OCH REMISSINSTANSER

8. Försvarsmakten

(Inkom 2023-10-30)

Försvarsmakten har ingen erinran avseende rubricerad åtgärd.

Kommunens kommentar:

Kommunen noterar yttrandet.

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

(Inkom 2023-10-30)

Hemställan

Såsom fastighetsägare till Knäppinge 8:1 och 8:2 hemställer vi om att Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att avbryta arbetet med rubricerad plan och, om nämnden så finner lämpligt, uppmana planintressenten att återkomma med ett förslag på en lokalisering för biogasanläggningen som uppfyller kraven i miljöbalken respektive plan- och bygglagen. Nämnden bör samtidigt uppmana förvaltningen att i ett eventuellt planarbete för en ny lokalisering utföra detsamma så att inte planintressenten ges ett sådant inflytande över arbetet att kraven på saklighet och objektivitet äventyras.

Skälen till vår hemställan

Vi har utvecklat vår argumentation i tidigare yttranden. Det planförslag som nu har presenterats inför granskningen överensstämmer i allt väsentligt med det förslag som lades fram i samband med samrådet tidigare i år. De föreslagna ändringarna avseende tillåten nockhöjd och totalhöjd samt preciseringen av färgsättning innebär inte att anläggningen på ett avgörande sätt kan ges en bättre anpassning i landskapet eller till kulturmiljön i Alböke kyrkby. Även om själva anläggningen föreslås flyttas något åt öster på grund av i planen föreskriven dagvattendamm kvarstår den miljöpåverkan och de risker som noterades i samrådsförslaget. Våra synpunkter från samrådet kvarstår därmed. Vi har i vårt yttrande i samband med samrådet, daterat 2023-05-10 (tidigare ,översänt), utvecklat de huvudsakliga motiven för vår hemställan ovan. Till stöd för vår hemställan vill vi även åberopa vårt yttrande till miljöprövningsdelegationen inför

Kommunens kommentar:

Nämnden har (via detta granskningsutlåtande?) tagit del av hemställan samt de redovisade skälen till denna. Miljö- och byggnadsnämnden har inte för avsikt att avbryta arbetet med rubricerad plan.

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

tillåtlighetsprövningen, daterat 2023-08-15 (biläggs denna skrivelse).

Av de båda yttrandena framgår att planintressenten konsekvent har valt att driva planfrågan utifrån en redan i ansökan till Klimatklivet hösten 2021 vald lokalisering (se bilaga, avsnitt 4 respektive 6). Vid myndighetssamrådet den 16 november 2022 diskuterades tre alternativa platser för biogasanläggningen utifrån ett mycket enkelt underlagsmaterial. Fullt fokus lades på den i planförslaget nu aktuella platsen. Ingen av de båda andra omnämnda platserna besöktes av de vid samrådet närvarande. Noterbart är att inga krav på en grundläggande lokaliseringsstudie framfördes vare sig från kommunen eller länsstyrelsen i samband med myndighetssamrådet (se minnesanteckningar daterade 2022-11-17). De alternativa lokaliseringar som därefter har redovisats i samband med tillståndsansökan och detaljplanarbetet, är till synes efterhandskonstruktioner i ett försök att uppfylla miljöbalkens krav på redovisning av alternativa lokaliseringar. Om detta arbete hade varit seriös menat torde åtminstone en eller ett par lokaliseringar utmed östra vägen ha studerats (se bilaga, avsnitt 6). Studien borde dessutom ha varit utförd innan ansökan om planbesked och kommunen skulle inte ha lämnat ett positivt planbesked innan en sådan studie presenterats och godkänts. Nu lämnades det beskedet genom ett beslut i miljö- och byggnadsnämnden 2022-12-21, vilket baserades på ett ytterst bristfälligt underlag.

De bedömningskriterier som har presenterats i lokaliseringsutredningen kan ifrågasättas på ett antal punkter.

Kommunens kommentar:

Kommunen har inte haft någon medverkan eller insyn i ansökan till Naturvårdsverket om stöd från Klimatklivet.

Kommunen har i planbeskedet föreskrivit att markens lämplighet för ändamålet ska utredas i planprocessen samt att en lokaliseringsutredning behöver tas fram.

I ett planbesked tas inte ställning till markens lämplighet för ändamålet utan ett planbesked är ett ställningstagande om kommunen avser att utreda markens lämplighet för ändamålet.

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

En första är varför inte påverkan på kulturmiljön i kyrkbyn eller på kulturlandskapet/landskapsbilden finns med? Dessa aspekter torde väga minst lika tungt som lokala stenmurar och enstaka rara arter. En andra är varför just 300 meter till bostäder anges som ett kritiskt mått, varför inte 400 eller 500 meter? En tredje är varför punkten om vägnät och trafik har ett entydigt fokus på avståndet från den föreslagna anläggningen till en större väg? En minst lika viktig faktor torde vara omfattningen av den tunga trafiken och de trafiksäkerhetsrisker den medför. Det handlar om trafikbelastningen i trånga snitt såsom Löt och Köpingsvik samt även riskerna för oskyddade trafikanter såsom cyklisterna utmed Ölands- och Sverigelederna. Vi kan inte se att miljö- och byggnadsnämnden har analyserat, värderat och kommenterat de kriterier som planintressenten har presenterat. Om ovan nämnda kriterier integrerades i utvärderingen torde bilden bli en annan än den som presenterats av den sökande.

Av våra tidigare yttranden framgår att planintressentens konsulter konsekvent valt att ange ett schablonmässigt och felaktigt avstånd till våra fastigheter och där Knäppinge 8:2 inte nämns i planhandlingarna eller underlagsmaterialet trots upprepade påminnelser från vår sida (se bilaga, avsnitt 1). I handlingarna nämns dessutom enbart avstånd till bostadshus och inte till de vistelseytor som hör till boendet. Knäppinge 8:2 är en del av vår vardagsmiljö under de delar av året vi bor på Öland och kommer, tillsammans med Knäppinge 8:1, att vara utsatt för en betydande risknivå enligt den utförda riskutredningen (se figur 11, sid 29).

Kommunens kommentar:

De bedömningskriterier som lokaliseringsutredningen utgår ifrån är konkreta förutsättningar av exempelvis markförhållandena eller avstånd till bostäder.

Ett avstånd om 300 meter till bostäder har bedömts som betryggande för att kunna bedriva verksamheten utan oacceptabel påverkan avseende lukt eller buller. Ställningstagandet har gjorts utifrån en indikativ beräkning av ljud och riktvärden för bullernivåer i Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller samt erfarenhetsmässiga resultat av luktutredningar för nya biogasanläggningar. Lokaliseringsutredningen utgör den inledande utredningen där djupare utredningar därefter genomförs för den valda platsen.

Planområdets lokalisering innebär att den ökade trafikbelastningen sprids ut på flera vägar samt att väg 136 och en mindre del av Haglundavägen och Alböke bygata som har bättre vägstandard används i störst utsträckning.

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

Det ska här också framhållas att den i riskutredningen redovisade figur 11 har, efter vårt påpekande, enligt planintressentens konsult rättats till så att avstånden redovisas ifrån byggrättens yttre linjer. Den i granskningsmaterialet redovisade figuren är felaktig då den visar avstånden från en mittpunkt placerad en bit norr om planområdet. Trots att konsulten enligt uppgift till oss har gjort denna rättelse så har dennes beställare, dvs planintressenten, valt att inte tillställa den kommunen som underlag för planprövningen. Det vore ett rimligt agerande att kommunen begär in denna reviderade handling som grund för den slutliga prövningen av detaljplanen.

Vi har i våra tidigare yttranden visat att det kulturhistoriska underlaget är bristfälligt och felaktigt. Underlaget är på planintressentens uppdrag beställt av dennes plankonsult, som också gett direktiv för vad som ska dokumenteras och inte dokumenteras i rapporten. Kalmar läns museum skulle, enligt vår mening, i sin rapport ha dokumenterat sin första slutsats: att den valda lokaliseringen för biogasanläggningen är olämplig. Denna slutsats torde vara avgörande i prövningen av lokaliseringen. Museet omfattas av kravet att i sitt arbete beakta allas likhet inför lagen samt iakttaga saklighet och opartiskhet (1 kap. 9 § RF). Museet borde därför, när vi påpekade detta faktum och felaktigheten avseende redovisningen av riksintressena, ha reviderat sin rapport avseende det kulturhistoriska underlaget inför tillåtlighets- respektive detaljplaneprovningen. Påståendet att den aktuella lokaliseringen inte omfattas av något riksintresse är direkt felaktigt (sid 10 i underlaget). Museet borde ha beskrivit och utvecklat sin syn på lokaliseringen utifrån 4 kap. 1 och 2 §§ MB.

Kommunens kommentar:

Utredningen och figur 11 har korrigerats inför antagandet av planen. Figurens placering medför dock ingen ökad risknivå för närmast belägna bostäder vilket framgår av den korrigerade riskutredningen.

Borgholms kommun har inte någon anledning att ifrågasätta Kalmar läns museums opartiskhet och kompetens och har bedömt att kulturmiljöutredningen utgör ett fullgott underlag.

Meningen ska läsas på samma sätt som på sida 6 i nämnda kulturmiljöutredning att området inte omfattas av något riksintresseområde för kulturmiljövården. Bedömning av planens påverkan på riksintresse enligt 4:e kap Miljöbalken har skett i Miljökonsekvensbeskrivningen samt framgår av planbeskrivningen.

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

Kommunens företrädare borde ha observerat dessa brister och inte godtagit det kulturhistoriska underlaget såsom det lagts fram.

Vi har i våra tidigare yttranden också utvecklat vår argumentation över att lokaliseringen och läget strider mot såväl 2 kap. 6 § MB som 2 kap. 5, 6 och 9 §§ PBL (se bilaga, avsnitt 2 och 3).

Biogasanläggningen är en storskalig industrianläggning som medför en betydande negativ påverkan på såväl landskapsbilden som kulturmiljön i Alböke kyrkby. Den medför dessutom betydande kumulativa effekter av negativ miljöpåverkan och risker (se bilaga, avsnitt 7). De referensanläggningar som vi har studerat har säkerställt ett betydligt större avstånd till bostadsbebyggelse och också sökt inordna anläggningen i landskapet genom val av plats och kompletterande planteringar.

I våra tidigare yttranden har vi påvisat att det inte torde råda någon tvekan om att den sökta verksamheten inte står i överensstämmelse med intentionerna i gällande översiktsplan (bilaga, avsnitt 5). Trots de i gällande översiktsplan tydliga skrivningarna avseende kommunens avsikter rörande Alböke socken, så har dessa inte redovisats i planbeskrivningen.

Planintressentens konsult har i stället hänvisat till generella skrivningar i översiktsplanen och på så sätt försökt att göra en annan, för deras uppdragsgivare, mer gynnsam tolkning av planen. Detta faktum torde framför allt ha betydelse i samband med tillåtlighetsprövningen enligt miljöbalken, men en planbeskrivning ska ge en rättvisande bild (kraven på saklighet

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

och objektivitet enligt 1 kap. 9 § RF) av de faktiska förhållandena. Ett grundläggande krav för en planbeskrivning är att översiktsplanens skrivningar avseende Alböke socken redovisas samt att planförfattaren redovisar hur en biogasanläggning av den aktuella storleken förhåller sig till vad som där sägs.

Planbeskrivningen är inte upprättad i enlighet med PBL:s krav

Den planbeskrivning som låg till grund för samrådet och den som nu föreligger för granskning lever inte upp till plan- och bygglagens krav på redovisning. Planbeskrivningen ska redovisa planeringsförutsättningarna, planens syfte och de överväganden som har legat till grund för planens utformning med hänsyn till motstående intressen och planens konsekvenser (4 kap. 33 § PBL).

Vi kan inte se att beskrivningen på ett rättvisande sätt redovisar vad som gäller för exempelvis riksintressen, kulturmiljö eller översiktsplan. Beskrivningen är i dessa delar ytterst kortfattad och inga motiveringar redovisas avseende de avvägningar eller bedömningar som gjorts relativt dessa intressen. Planens syfte är, särskilt med tanke på projektets art av att utgöra en anläggning med betydande miljöpåverkan och som omfattas av Sevesolagstiftningen med flera regelverk, ytterst vagt formulerat. Här borde även miljö- och hälsoaspekter samt säkerhetsfrågor ha lyfts fram, inte enbart frågan om dagvatten. Hela första sidan av planbeskrivningen ger en märklig och ytterst summarisk bild av projektet, som till synes är ämnad att förleda läsaren.

Här finns skrivningar som:

Kommunens kommentar:

Planbeskrivningen har förtydligats angående skrivningarna som berör Alböke. Kommunen bedömer att detaljplanen stämmer överrens med intentionerna i gällande översiktsplan.

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

”En biogasanläggning antas ge viss omgivningspåverkan med fler trafikrörelser, visst buller från trafik och verksamheten samt lukt från anläggningen.”

Läs en gång till: ”antas ge viss omgivningspåverkan”?! Det påståendet står i en anmärkningsvärt stark kontrast till det faktiska planförslaget som innefattar en större industrianläggning med ett omfattande transportbehov, och som har klassats ha en betydande miljöpåverkan enligt miljöbalken, som omfattas av Sevesolagstiftningen och EU:s utsläppsdirektiv, samt där räddningstjänsten säger att de i dagsläget inte har kompetens och resurser att klara de olyckstillbud som kan uppstå. Planbeskrivningen är alltså i denna del direkt missvisande.

Det som nu i granskningsskedet benämns som planbeskrivning är en oöverskådlig handling där det är svårt att läsa ut vad som är planeringsförutsättningar, vad som är planförfattarens bedömningar och dennes argument för sina ställningstaganden respektive konsekvensbeskrivningar. Vi kan inte se att planbeskrivningen på ett tydligt sätt redovisar de överväganden som gjorts mellan exploateringsintressena å ena sidan och bevarande-, respektive hälsa- och säkerhetsaspekterna å den andra.

Och vi saknar överväganden relativt kraven i 2 kap. PBL och 4 kap. MB.

I propositionen inför ändringen av PBL avseende en planintressents initiativrätt (prop. 2020/21:131, sid 73) framhåller regeringen att: *”om en enskild aktör inom ramen för samrådet påpekar att en viss planeringsförutsättning behöver utredas*

Kommunens kommentar:

Enligt inkommet yttrande från räddningstjänsten som återfinns i detta utlåtande kommer räddningstjänsten och verksamhetsutövaren enligt gällande lagstiftning och praxis ha en samordnad och samövad beredskap för att avhjälpa de eventuella olyckstillbud som skulle kunna uppstå.

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

ytterligare, får det förutsättas att kommunen ... gör en objektiv värdering av utredningsbehovet och att kommunen därefter ser till att det planeringsunderlag som behövs tas fram.”

I samband med tillåtlighetsprövningen efterlyste länsstyrelsen en beskrivning varför planförfattaren anser att den sökta lokaliseringen är tillåtlig med hänsyn till avstånden till närmaste bostäder. Denna fråga är också relevant i detaljplaneärendet. Vi kan inte se att en sådan beskrivning har presenterats trots både länsstyrelsens och våra påpekanden rörande närheten till bostäderna i Alböke och våra fastigheter Knäppinge 8:1 och 8:2.

Uppenbar risk för bristande saklighet och objektivitet

Vid ett möte på plats i Knäppinge den maj 2023 förklarade kommunens chef för miljö- och byggavdelningen att detaljplanen upprättas som en så kallad exploatörsdriven plan. Begreppet exploatörsdriven plan saknas i gällande plan- och bygglagstiftning men har i vissa kommuner kommit att användas som benämning för de fall där en planintressent bidrar med att utöver planeringsunderlag även upprätta planhandlingar och på så sätt driva ärendet framåt.

Enligt bestämmelsen i 12 kap. 4 § 2 RF kan en kommun inte delegera uppgifter som rör myndighetsutövning utan stöd i lag. I PBL saknas stöd för att lämna över uppgift som rör myndighetsutövning till enskilda. De ändringar som gjordes i PBL med stöd av en proposition (prop. 2020/21:131) var en följd av det så kallade januariavtalet och syftade till att enskilda planintressenter skulle kunna underlätta och snabba på

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

detaljplaneprocesserna genom att ta fram planeringsunderlag och detta i skedet mellan planbesked och planstart. Propositionen ledde fram till ett antal ändringar och förtydliganden i lagen om på vilket sätt en planintressent kan bidra med planeringsunderlag. Ingenstans i dessa ändringar av PBL uttalades att en planintressent ska få upprätta själva planhandlingarna. Det har trots det, även sedan tidigare, utvecklats en praxis att så sker. Det finns dock, vad vi kan finna, ännu inget rättsfall som stödjer att en planintressent kan ta fram allt planeringsunderlag och samtidigt svara för att upprätta planhandlingarna i ett så komplext fall som det nu aktuella. I juridiska analyser har det tidigare påpekats att det i fråga om utredningar som handlar om en detaljplans kärnfrågor och som kräver många bedömningar eller på annat sätt avsevärt påverkar en planintressents intressen så bör kommunen svara för att dessa tas fram. Som skäl har då angivits att om dessa utredningar kommer från en planintressent kan kommunens oberoende och saklighet sättas i fråga.

I ett planeringsfall som det nu aktuella krävs det tillgång till omfattande resurser och kompetens för att kommunen ska kunna kvalitetssäkra avancerade utredningar och annat planeringsunderlag som har tagits fram av planintressenten. Andra kommuner framhåller i sina direktiv inför exploatörsdrivna planer att det är viktigt att tillse att den egna projektorganisationen har tillräcklig storlek och erforderlig kompetens i förhållande till projektets art och omfattning. Vi kan inte se att Borgholms kommun har haft tillgång till denna kompetens eller dessa resurser i det nu aktuella fallet.

Kommunens kommentar:

Kommunen har granskat samtliga underlag som tagits fram samt tillfört egna synpunkter och bedömningar av underlaget som ligger till grund för de slutsatser, bedömningar, avvägningar som gjorts i miljökonsekvensbeskrivningen och planbeskrivningen.

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

Bristerna i den i efterhand tillkomna lokaliseringsutredningen har inte uppmärksamats, frågan om avstånd har vare sig följts upp eller analyserats och värderats. Som vi tidigare har framhållit har uppenbara brister i det kulturhistoriska underlaget och riskutredningen inte observerats eller rättats till. Inte heller basala lagkrav på en planbeskrivning har uppnåtts. Det är vår uppfattning att i fråga om ett så komplext projekt som en biogasanläggning av aktuell storlek och där planintressenten har ett mycket starkt ekonomiskt intresse av att snabbt få fram en lagakraftvunnen detaljplan, borde kommunen själv, genom planavtal, ha skaffat de resurser som behövs för att handla upp egna konsulter och därmed nödvändig kompetens för att finna och pröva relevanta lokaliseringalternativ och, om så hade bedömts möjligt enligt PBL och MB, därefter i egen regi ha upprättat en detaljplan. Nu har arbetssättet medfört att regeringsformens krav på saklighet och objektivitet har satts åt sidan.

(Inkom 2023-10-30)

Yrkande

Såsom fastighetsägare till Knäppinge 8:1 och 8:2 yrkar vi att Miljöprövningsdelegationen i Kalmar inte medger ansökt tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken för en biogasanläggning inom del av Knäppinge 10:1. I det fall Miljöprövningsdelegationen, trots de skäl vi anför nedan, ändå skulle lämnat tillstånd, yrkar vi att det av de sökande begärda verkställighetsförordnandet inte medges.

Våra skäl till yrkandet

Inledning

I vårt yttrande daterat 2023-01-25, avgivet i

Kommunens kommentar:

Kommunen har genom planmonopolet ansvar för planläggningen. Lagstiftningen hindrar dock inte att en exploatör tar fram plankarta, planbeskrivning och utredningar som ligger till grund för planförslaget.

Kommunen har säkerställt kvalitén och tillförlitligheten på samtliga utredningar, däribland lokaliseringsutredningen, för att de ska kunna utgöra underlag för avvägningen mellan olika enskilda och allmänna intressen. De bedömningar och avvägningar som gjorts i Miljökonsekvensbeskrivning samt planbeskrivning är att se som kommunens egna.

Kommunen noterat yttrandet. Då yttrandet berör miljötillståndet bemöts inte synpunkterna av kommunen i detta granskningsutlåtande.

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

samband med det inledande samrådet enligt miljöbalken (MB), framhöll vi att vi initialt såg den planerade biogasanläggningen som ett bra exempel på en lokal samverkan mellan jordbrukare som aktivt vill bidra till att producera ett hållbart bränsle och samtidigt gödselmedel, vilket skulle kunna bidra till att nå såväl uppsatta klimat- som jordbruksmål. En etablering av en biogasanläggning, som är rätt lokaliserad och utformad, skulle kunna bidra positivt till en hållbar samhällsutveckling. Efterhand som vi har fördjupat oss i det aktuella ärendet och fått en ökad insikt om vad en biogasanläggning innebär för den närmaste omgivningen, har vi dock kommit att ifrågasätta den av de sökande valda lokaliseringen. Vår slutsats är att en biogasanläggning inte kan tillåtas i det presenterade läget. Ska en sådan anläggning vara möjlig måste läget för densamma omprövas.

I det följande ger vi inledningsvis en kort beskrivning av våra fastigheter och deras läge i förhållande till den tilltänkta biogasanläggningen och pekar på de svårigheter vi haft att få till en rättvisande och relevant beskrivning av påverkan på våra fastigheter (avsnitt 1). Därefter ger vi en uppdaterad och fördjupad beskrivning tillika motivering av varför vi menar att det i tillståndsansökan valda läget för anläggningen saknar stöd i såväl plan- och bygglagen (PBL) som miljöbalken (MB) och därför inte bör ges tillåtlighet (avsnitt 2–8) och inte heller verkställighetsförordnande (avsnitt 9). För att förstå vad en biogasanläggning som ska processa 250 000 ton substrat (gödsel mm) per år innebär för omgivningen och vilka krav som ska ställas på den vid en etablering har vi studerat en antal anläggningar som prövats under senare

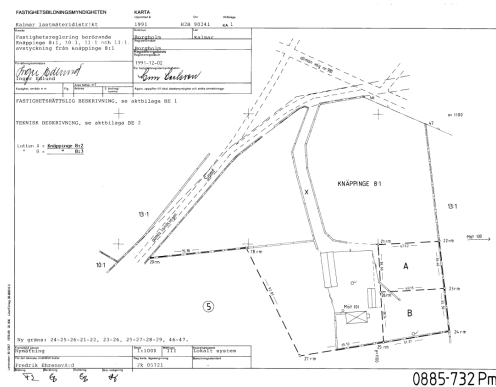
Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

år. Några av dessa är Götene (450 000 ton substrat), Mönsterås (300 000 ton substrat), Alvesta (70 000 ton substrat) och Oxie (30 000 ton substrat). De studerade exemplen visar på olika sätt konsekvenserna av en anläggning, vad som rimligen krävs för att kunna uppföra en sådan och, i fallet Alvesta, vilka störningar som kan uppstå med åtföljande problem för verksamheten om den valda lokaliseringen är olämplig.

1. Den tilltänkta anläggningen lokaliseras alldeles för nära våra fastigheter

Fastighetskarta Knäppinge 8:1, 8:2 (A) och 8:3 (B)

Vi äger två fastigheter i den omedelbara närheten av den av de sökande, FALK Biogas AB och OrangeGas Sverige AB, planerade biogasanläggningen. Den första, Knäppinge 8:1, är en tidigare jordbruksfastighet som i samband med en fastighetsreglering 1991 styckades av och merparten av den till fastigheten hörande brukade marken såldes genom lantbruksnämndens försorg till i närområdet aktiva bönder. Den för biogasanläggningen nu aktuella fastigheten Knäppinge 10:1 var en sådan del som avyttrades. Vid fastighetsregleringen styckades även av två tomter som behölls av dottern respektive

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

sonen till den ursprungliga ägaren till gården. Av dessa fastigheter har vi förvärvat den ena, Knäppinge 8:1 (A på kartan). Den är än så länge obebyggd men används idag för lek och bollspel av våra tio barnbarn, men även av oss vuxna och våra hundar. Knäppinge 8:3 (B på kartan) är fortsatt i sonens ägo, där han tillsammans med sin sambo bor stora delar av året i den husvagn som står uppställd på tomten och där de ägnar mycket tid och omsorg åt sin trädgård. Fastigheten Knäppinge 8:1 ligger, enligt till oss lämnad muntlig uppgift från de sökandes uppdragsansvarige plankonsult Anna Magnusson, Sweco i Karlskrona, 195 meter från den fastighet där biogasanläggningen planeras. När vi själva mäter så ser vi att avståndet till huvudentrén på vårt bostadshus är cirka 275 meter, till vår frukostplats cirka 270 meter, ladugård (mitt på) cirka 250 meter och barnens studsatta cirka 240 meter.

Grannfastighetens husvagn ligger cirka 245 meter från fastigheten för den planerade biogasanläggningen. Avståndet till en av deras uteplatser är så kort som 235 meter. De sökande har, trots påstötningar från oss envisats med att ange avståndet till cirka 300 meter. I miljöprövningsdelegationens föreläggande till de sökande om komplettering av ansökningshandlingarna framställdes följande frågor:

”7. Enligt industribullerutredningen finns närmaste bostäder cirka 250 meter sydväst och cirka 280 meter nordväst om anläggningen. Enligt ansökans huvudinlägges anges avståndet cirka 300 meter till samma bostäder. Ange exakta avstånd till dessa bostäder. Enligt lokaliseringsutredningen bedöms ett avstånd på mindre än 300 meter till närmaste bostad innebära en ofördelaktig lokalisering, medan ett avstånd på 300–500 meter innebär en möjlig lokalisering. Beskriv tydligare

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

varför ni anser att den sökta lokaliseringen är tillåtlig med hänsyn till avstånden till närmaste bostäder.”

De sökande svarade kortfattat:

”Avstånden som anges i industribullerutredningen var fel. En korrigerad industribullerutredning bifogas.”

Den som företräder de sökande har alltså uppmanat den konsult som har upprättat bullerutredningen att ändra sina uppgifter så att det passar med de sökandes önskemål.

Vi ser detta som en del i ett systematiskt mönster som kännetecknar även övriga delar av det underlag som presenterats i tillståndsansökan. För övrigt noterar vi att de sökande, trots delegationens uppmaning, valt att inte beskriva tydligare varför de anser att den sökta lokaliseringen är tillåtlig med hänsyn till avstånden till närmaste bostäder. De sökande anger alltså i sina skrivelser att en lokalisering närmare än 300 meter till bostad innebär en ofördelaktig lokalisering. När man blir påkommen med att avståndet faktiskt är kortare än denna gräns så svarar man med att få underkonsulten att ändra sina uppgifter och därmed fara med osanning. Vår iakttagelse är att den nu föreslagna anläggningen ligger inom ett sådant avstånd till befintlig och planerad bostadsbebyggelse som i detaljplanering och miljöprövning i andra fall (se exv. planbeskrivningar och miljöprövningar för anläggningarna i Götene och Mönsterås) har ansetts oacceptabelt kort med hänsyn till störningar och risker från den tilltänkta verksamheten. Vi vet också att i Alvesta har det under en längre tid varit problem för närboende, vilket bland annat föranlett förelägganden med viten gentemot huvudmannen för anläggningen. Då ska det noteras att de som har ansett sig störda, enligt uppgifter i media, bor på över en kilometers avstånd

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

från anläggningen. I Mönsterås-fallet liknade miljöprövningsdelegationen störningarna från den där föreslagna biogasanläggningen vid de som uppstår vid ett större reningsverk (beslut 2020-12-16, dnr 551-8292-19):

”Miljöprövningsdelegationen bedömer att en biogasanläggning åtminstone skulle kunna orsaka emissioner av luktande ämnen i nivå med större avloppsreningsverk, vilket innebär att skyddsavståndet för ansökt verksamhet bör vara uppemot en kilometer

Miljöprövningsdelegationen bedömer därför utifrån denna omständighet att det är tydligt att verksamheten ska ha ett skyddsavstånd som är omkring en kilometer, och i vart fall betydligt mer än 300 meter.”

Även om Boverkets allmänna råd, som hänvisas till i ovan nämnda beslut, inte längre tillämpas är det svårt att se att miljöprövningsdelegationen, som har att opartiskt beakta både efterlevandet av och likheten inför lagen (1 kap. 9 § RF), skulle kunna göra en radikalt annan bedömning för den nu aktuella anläggningen i Alböke än vad delegationen gjorde i fallet Mönsterås. I fallet Götene har kommunen, som en konsekvens av den valda lokaliseringen av den biogasanläggning som där nu är under uppförande, valt att upphäva ett i översiktsplanen avsatt område för bostadsändamål som ligger cirka en kilometer från anläggningen. Vi vill i detta sammanhang även lyfta fram att Knäppinge 8:2 och 8:3 konsekvent har osynliggjorts i de utredningar som har presenterats. Vi har, sedan vi fick kännedom om ärendet i december 2022, vid ett flertal tillfällen och till ett flertal av de anlitade konsulterna, liksom företrädare för kommunen, framfört att hänsyn inte enbart måste tas till avståndet till bostadshuset och utemiljön på Knäppinge 8:1 utan även till möjligheten att

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

nyttja och bebygga fastigheterna Knäppinge 8:2 och 8:3. Vi har trots dessa påståtningar inte någonstans i det omfattande utredningsmaterialet kunnat se att dessa båda fastigheter omnämns. Husvagnen på Knäppinge 8:3 utgör ju de facto redan idag under stora delar av året en bostad, vilket även det bör redovisas i handlingarna och ligga till grund för de bedömningar som ska göras.

Inom Knäppinge 8:1 och 8:3 finns tre grundvattenbrunnar (två äldre grävda och en senare borrar). Med tanke på den generella situationen på Öland med återkommande låga grundvattennivåer är vi extra observanta på frågan om vårvattenförsörjning. Vi har bett de sökande om att få svar på hur grundvattenströmmarna går och om det finns risk för att vårt vatten förorenas från dagvattendammen, spill från hårdgjorda ytor, läckage från tankar eller ledningssystem och även eventuellt släckvatten. Vi kan inte se att denna fråga har belysts i utredningen. Även här har de sökande valt att negligera våra framställanden.

2. Förslaget är inte förenligt med 2 kapitlet plan- och bygglagen

I 2 kap. PBL regleras allmänna och enskilda intressen. Där framgår de allmänna principer som gäller vid såväl lokalisering som utformning av bebyggelse och sådana anläggningar som omfattas av lagen. Vi menar att den valda lokaliseringen är olämplig med avseende på dels landskapsbilden och den vårdade och sammanhållna kulturmiljön i Alböke kyrkby, dels riskerna för de störningar som anläggningen orsakar för den närbelägna omgivningen (2 kap. 5, 6 och 9 §§ PBL).

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

I 2 kap. 6 § PBL anges att bebyggelse ska utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, naturoch kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan. Den av de sökande valda platsen omöjliggör en sådan placering och anpassning till omgivningen. Den lokalisering som valts är belägen mitt i det öppna odlingslandskapet mellan byarna Alböke, Knäppinge och Stora Istad. Anläggningen kommer därmed att framstå som en mycket påtaglig och framträdande industrianläggning och få en betydande påverkan på upplevelsen av såväl kyrkbyn som det typiska öländska odlingslandskapet. De föreslagna byggnaderna och tillhörande anläggningar har varken stöd i annan storskalig bebyggelse eller inramande, större vegetationspartier. Med byggnader med höjder upp mot 20 meter kommer anläggningen också att ta över kyrkans dominans i landskapet. I Götene-fallet, som omnämnts ovan, har noggranna studier utförts av biogasanläggningens inordning i landskapet. Den har lokaliserats så att den på flera sidor omgärdas av grandominerad produktionsskog. I den detaljplan som upprättats ställs dessutom krav på bevarande av skogsmark som en insynsskyddande vegetation. I Mönsterås-fallet har, efter miljöprövningsdelegationens begäran, valts en lokalisering i skogsmiljö, över en kilometer från närmaste bostadsbebyggelse. I det nu aktuella fallet har ingen vilja att finna en motsvarande lämplig lokalisering uppvisats. I stället har de sökande medvetet valt ett läge där anläggningen exponeras mot väg 136 och övriga omgivningen (se vidare under avsnitt 6 nedan). Det är vår mening att miljöprövningsdelegationen bör ställa krav på en lokalisering som på samma sätt som i fallen Götene och

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

Mönsterås kan klara kraven i 2 kap. 6 § 1 st 1 p PBL. I 2 kap. 5 § PBL ställs krav på att bebyggelse ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet bland annat med hänsyn till människors hälsa och säkerhet, möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar, samt bullerstörningar och risken för olyckor. I 2 kap. 9 § PBL preciseras kraven på att en lokalisering inte får ske så att den avsedda användningen kan medföra en sådan påverkan på grundvattnet eller omgivningen i övrigt som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt.

En biogasanläggning av den storlek och karaktär som nu planeras har en betydande miljöpåverkan, vilket föranleder en särskild prövning enligt MB (se vidare under avsnitt 3). En studie av de inledningsvis redovisade referensanläggningarna visar att det är uppenbart problematiskt att lokalisera en biogasanläggning i nära anslutning till befintlig eller planerad bostadsbebyggelse. Vi har i avsnitt 1 ovan valt att belysa problemet med det korta avståndet mellan våra fastigheter och den planerade planläggningen.

Motsvarande problem finns i hög grad även för fastigheterna inom Alböke kyrkby, som ligger inom 280–600 meter från den fastighet där biogasanläggningen planeras. I den södra delen av kyrkbyn finns förutom en avstyckad privat tomt även några obebyggda kommunala tomter. Referensexemplen Götene respektive Mönsterås visar att det inte utan svårigheter går att hitta en lokalisering, placering och utformning av en biogasanläggning som uppfyller kraven i PBL. Det nu valda läget inom fastigheten Knäppinge 10:1 uppfyller enligt vår uppfattning inte dessa krav. Ett bredare arbetssätt hade behövts för att lokalisera en plats som klarar kraven.

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

3. Förslaget är inte förenligt med miljöbalken

I miljöbalken (MB) finns likartade hushållningsbestämmelser som i PBL. Ett markområde ska användas för de ändamål som är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och behov. Enligt 3 kap. 1 § MB ska företräde ges en sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. I 3 kap. 4 § MB anges att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Dessa bestämmelser ska tillämpas vid ändrad användning av markområden. För en miljöfarlig verksamhet, som det nu är fråga om, ska det enligt 2 kap. 6 § MB väljas en lokalisering som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Generellt sett ska alltså bästa möjliga plats väljas. Vi har svårt att se att den nu valda platsen är den bästa möjliga. Som vi tidigare påpekat ligger den i ett öppet, sammanhängande odlingslandskap i nära anslutning till en samlad bebyggelse i form av en välordnad, sammanhållen kyrkby. Den ligger inom sådant avstånd till befintlig och planerad bostadsbebyggelse som i miljöprövningar i andra fall i andra delar av Sverige har ansetts oacceptabelt kort med hänsyn till störningar och risker från den tilltänkta verksamheten (se avsnitt 1 ovan).

För Öland gäller riksintresse enligt 4 kap. 1–3 §§ MB. I första paragrafen framhålls att Öland är, med hänsyn till de natur- och

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

kulturvärden som finns i området:

”... i sin helhet av riksintresse.

Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om det inte möter något hinder enligt 2–8 §§ och det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.”

Den viktigaste frågan som bör ställas och besvaras är om en biogasanläggning av den art och storlek som den nu aktuella över huvud taget är förenlig med kraven i 4 kap. 1–3 §§ MB? Enligt 4 kap. 3 § får med hänvisning till 17 kap. 4a § MB inte fabriker för framställning av baskemikalier eller gödselmedel komma till stånd på Öland. Det bör prövas om den nu aktuella biogasanläggningen är av den art som avses i 17 kap. 4a § MB. Oavsett utfallet av en sådan prövning bör förslagets påverkan på turismen och friluftslivet prövas. I 4 kap. 2 § MB framhålls att:

”turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen (ska) särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.”

Det uppenbart att den valda lokaliseringen medför en negativ påverkan för turismen, inte enbart genom de negativa effekterna på upplevelsevärdena utan även genom ökade trafiksäkerhetsrisker för oskyddade trafikanter.

De sökande anger i sin transportutredning att anläggningen kommer att generera 45 transportrörelser per dag (tabell 4), varav huvuddelen utgörs av transporter av gödsel från och biogödsel tillbaka till leverantörerna. Vi har bilden att det är ett för lågt antal som anges. Det är osannolikt att varje transport av gödsel från leverantörerna till anläggningen skulle innebära en transport av biogödsel

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

därifrån. Troligen kommer ett antal fordon gå tomma till eller från anläggningen, varför antalet rörelser med tunga fordon torde bli betydligt större än vad som anges i utredningen. En jämförelse med Götene- och Mönsteråsfallen pekar på att antalet transporter till och från den nu aktuella anläggningen kan komma att uppgå till i snitt 55–60 per dygn.

Av transportutredningen framgår vilka vägar som kommer att trafikeras för att klara transporter till och från biogasanläggningen. Det rör sig om stora och tunga fordon som ska klara laster på 38 till 43 ton. I referensfallet Götene anges att det kan handla om lastbilar med släp (24 meter) och så kallade jumbotrailers (28 meter) som kommer att belasta det lokala vägnätet. Generellt sett är Ölands vägar smala och byarnas bebyggelse ligger tätt inpå vägen. Det är svårt med mötande trafik och oskyddade trafikanter, speciellt cyklister, är utsatta. Av transportutredningen (tabell 4) framgår vidare att korsningen mellan väg 979 och väg 136 kan komma att trafikeras av ett tjugotal av dessa tunga fordon per dag. Denna del av norra Köpingsvik har sommartid omfattande trafik i form av personbilar, cyklister och gående. En stor del av dessa trafikanter är turister som rör sig tvärs väg 136.

Vägarna 980 (Alböke bygata) och 981 (Haglundavägen) är båda fortsatt skyltade som turistleder (Sverigeleden respektive Ölandsleden). Med det stora antal tunga fordon som ska passera korsningen mellan de nämnda vägarna och dessutom utföra en högersväng in mot den tilltänkta anläggningen kan en rad konfliktsituationer komma att uppstå. Erfarenheter från såväl Sverige som Danmark visar att svängande tunga fordon är en allvarlig säkerhetsrisk för cyklister (se rapport Förebyggande av högersvängsolyckor, Cykelfrämjandet

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

2022). Vår slutsats är att anläggningen bör lokaliseras så att ett så stort antal svängande tunga fordon, som det här är fråga om, inte blandas med oskyddade trafikanter, varken i anslutning till anläggningen eller vid känsliga vägvägnitt som ska passeras till eller från anläggningen.

4. Det kulturhistoriska underlaget är undermåligt och felaktigt

Alböke kyrkby har över tusenåriga anor. Som framgått av beskrivningen ovan ligger platsen för den föreslagna biogasanläggningen mitt i det öppna odlingslandskapet angränsande till kyrkbyn i norr, mellan de äldsta kända bosättningarna i trakten och i den omedelbara närheten av spåren av den historiska kyrkvägen. Det kulturhistoriska underlagsmaterial som tagits fram inför tillståndsprövningen uppvisar uppenbara brister och felaktigheter. Vi kontaktade 2023-04-13 enhetschef Liselotte Jumme på Kalmar läns museum, en av författarna bakom rapporten, för att få svar på hur rapporten kommit till. Enligt Jumme har läns museet haft uppdraget att upprätta underlaget med Sweco, de sökandes plankonsult, som beställare. Vi fick av Jumme veta att läns museets initiala bedömning var att den valda lokaliseringen var olämplig från kulturhistorisk synpunkt men eftersom beställaren ville få den av de sökande utvalda platsen analyserad så valde man att gå vidare med analysen enligt de sökandes önskemål utan att dokumentera den initiala slutsatsen. Även här ser vi att utredningarna har styrts i en riktning som stödjer de sökandes önskan om lokalisering. Vi menar att det var felaktigt av museet att inte dokumentera sin första slutsats. Anläggningens negativa påverkan på kyrkbyn och landskapet tillsammans med

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

den kända närheten till de dokumenterade boplatserna borde ha varit tillräckligt för att inte gömma undan den bedömningen. Den hade kunnat ge stöd för att ta fram en breddad och fördjupad lokaliseringsstudie och därmed kunnat leda in arbetet mot en lokalisering som klarar miljöbalkens och plan- och bygglagens grundläggande krav. Vi menar också att det är en alltför, inför beställaren, tillmötesgående slutsats som på flera ställen upprepas i dokumentet att den nya anläggningen med tiden skulle:

"kunna läsas in som ett modernt tillägg i den mycket långa utvecklingen av jordbruksdriften i detta landskap."

Den typen av slutsats skulle kunna inrymma i stort sett vilken typ av anläggning eller förändring som helst. rendet, ges bilden av att biogasanläggningen ska vara till för några lantbrukare runt om Alböke kyrkby. Man skriver att det är:

"tänkt att anläggningen ska användas av de tre närliggande byarna Alböke, Istad och Knäppinge".

Länsmuseet har inte förstått att det är ett 50-tal lantbrukare på norra Öland som står bakom projektet. Museet verkar inte heller ha förstått att anläggningen genererar en omfattande tung trafik, vilket i sig bidrar till en negativ påverkan på upplevelsen av natur- och kulturmiljön och som därför bör vägas in i bedömningarna. Det är, vad vi kan förstå, en utpräglad, större industrianläggning som ska prövas, inte en kompletterande jordbruksanläggning för några lokala mjölkproducenter i angränsande byar. I museets beskrivning verkar det alltså saknas en förståelse för projektets storlek; en av de absolut största biogasanläggningarna i södra Sverige, med en tänkt byggrätt på 15 000 kvadratmeter byggnadsarea (motsvarar tre ordinära fotbollsplaner), med höjder upp till 20 meter (motsvarar sexvåningshus) och enstaka delar

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

upp till 25 meters höjd. Som en jämförelse kan nämnas att Borgholms slott (slottsdelen) upptar en yta om cirka 80 gånger 80 meter och är cirka 20 meter högt. Den planerade biogasanläggningen kommer alltså att kunna motsvara två Borgholms slott lagda intill varandra och utgöra ett mycket dominerande inslag i landskapet och kulturmiljön. Värt att notera är att de sökande redan i sin ansökan till Naturvårdverket om klimatinvesteringsbidrag hösten 2021 skrev: ”Anläggningen kommer att ligga synligt eller lättillgängligt på Öland, och kan därför bli ett viktigt skyltfönster för biogasproduktion.” Där man för motsvarande anläggningar i andra delar av Sverige (jfr Götene och Mönsterås) strävar att placera in anläggningen i landskapet så att det inte får en dominerande verkan över omgivningen, har man här från början menat att det ska inte bara synas utan dessutom utgöra ett skyltfönster, dvs. medvetet sträva att dra blickarna till sig. I det kulturhistoriska underlaget (sid 10) skriver Kalmar läns museum att:

”det aktuella planområdet i denna utredning inte berörs av något riksintresseområde”

Detta är direkt felaktigt. Som vi beskrivit i avsnitt 3 ovan så omfattas hela Öland, och därmed Knäppinge 10:1 av 4 kap. 1–3 §§ MB. Det är en allvarlig brist i det kulturhistoriska underlaget att riksintressena enligt 4 kap. 1–3 §§ helt har förbigåtts. Det hade varit värdefullt för prövningen av anläggningen om museets analys och slutsatser hade satts på pränt och kunnat bemötas. Det är dessutom anmärkningsvärt att såväl kommunen som länsstyrelsen i sina granskningar inte observerat detta faktum och begärt in kompletterande beskrivningar av hur museet ser på riksintresset och påverkan på detsamma.

5. Lokaliseringen av anläggningen är inte

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

förenlig med översiktsplanen

Mark- och miljödomstolen i Växjö prövade 2018-01-24 tillåtligheten av en i Oxie tilltänkt biogasanläggning och upphävde genom sin dom det av miljöprövningsdelegationen tidigare beviljade miljötillståndet (M 685–17). Mark- och miljööverdomstolen beviljade inte de sökande prövningstillstånd varför mark- och miljödomstolens beslut vann laga kraft (M 1399–18).

Det ska framhållas att mark- och miljödomstolen motiverade sitt beslut bland annat utifrån den gällande översiktsplanen och argumenterade enligt följande:

*”Domstolen anser att det är tveksamt om den sökta verksamheten överensstämmer med intentionerna i den nu gällande översiktsplanen, då den lyfter fram andra aspekter för markanvändning än som framtida industrimark.”*I det nu aktuella fallet i Alböke torde det inte råda någon tvekan om att den sökta verksamheten inte överensstämmer med intentionerna i gällande översiktsplan. I Borgholms kommuns gällande översiktsplan från 2002 finns ett särskilt avsnitt som redovisar befintliga förhållanden och kommunens avsikter för Alböke socken:

”• Kommunen har inte för avsikt att ändra den nuvarande mark- och vattenanvändningen.

• Hela Alböke socken är en jordbruksbygd som bedömts bevarandevärd ur flera olika aspekter. Detta betyder inte att all framtida utveckling förhindras utan att hänsyn ska tas så att socknens attraktionskraft inte går förlorad.

• Bebyggelseutveckling lämpar sig främst i Alböke by, där ett mindre antal kommunalägda tomtplatser finns.”

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

Det i ansökan nu framlagda förslaget är inte förenligt med mot punkt nummer 1. En industrianläggning i odlingslandskapet innebär en påtagligt ändrad markanvändning från jordbruksmark till industriändamål. En större biogasanläggning är vidare oförenlig med punkt nummer 2. Det torde vara otvetydigt att attraktionskraften för socknen, inte minst för Alböke kyrkby och dess närområde, kraftigt reduceras om biogasanläggningen kommer till stånd. En etablering av en biogasanläggning äventyrar även möjligheterna till en bebyggelseutveckling enligt punkt nummer 3. Det är i tillståndsansökan inte klarlagt om det kommer att vara möjligt att i framtiden nyttja de obebyggda tomter som redan finns i den tänkta biogasanläggningens närhet eller vilka möjligheter det finns till framtida avstyckningar. De bedömningar om omgivningspåverkan som görs i tillståndsprövningen bör rimligen utgå från att kyrkbyn, liksom även våra fastigheter, över tid ska ha möjlighet att utvecklas. Det är uppenbart att en biogasanläggning innebär en påtaglig ändring av markanvändningen, en negativ påverkan på socknens attraktionskraft samt att den försvårar en framtida bebyggelseutveckling i byarna Alböke och Knäppinge. Den planerade anläggningen är därmed inte förenlig med intentionerna i den gällande översiktsplanen.

De sökande har i sina beskrivningar försökt att göra en annan, för de sökande mer gynnsam tolkning av översiktsplanen. Vi menar att det inte finns utrymme för en sådan tolkning. Den passus i översiktsplanen som de sökande hänvisar till i den till ansökan hörande miljökonsekvensbeskrivningen: "att öka andelen lokalt producerad energi och minska beroendet av fossila bränslen"är

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

allmänt hållen och saknar relevans i den prövning som nu är aktuell då denna prövning ska ske utifrån det förslag till biogasanläggning som föreligger och till förhållandena på den aktuella platsen. Dessutom framgår av skrivningen i översiktsplanen att den snarast avser enskilda gårdsanläggningar där man har större kreatursbesättningar och inte en större industrianläggning med betydande miljöpåverkan.

6. Det har funnits en ovilja att utarbeta genomarbetade alternativ

Kommunen har i sitt arbete med att ta fram en detaljplan för anläggningen presenterat en karta (se nedan) som visar att ett stort antal av de tilltänkta leverantörerna av substrat finns på östra Öland, nära östra landsvägen.

Leverantörer till planerad biogasanläggning.
Källa: Borgholms kommun

Det borde därför ha varit rimligt att några lokaliseringalternativ skulle ha valts på den östra sidan. Genom att välja en sådan lokalisering skulle ett stort antal tunga fordon kunna undvikas genom Löt, på gamla

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

bangårdsvallen eller genom norra delarna av Köpingsvik och de där belägna campingområdena. De största leverantörerna av substrat, dvs gårdarna i Alböke, Knäppinge och Stora Istad, avser enligt egen uppgift att leverera densamma genom i ett pumpsystem. En förlängd sträckning av detta system till ett östligt läge av biogasanläggningen skulle medföra att transporter till och från dessa gårdar inte skulle behöva belasta ovan nämnda, för tung trafik särskilt känsliga vägvägsnitt. Vi ställer oss frågande till varför de som bor och verkar i ovan nämnda delar av kommunen inte har bjudits in för att få del av och yttra sig över det förslag som nu ligger på miljöprövningsdelegationens bord. Vi är övertygade att de som äger fastigheter i Löt eller driver turistverksamhet i Köpingsvik och Lundagård kommer att ha synpunkter på den kommande trafiken och de störningar den kan ge upphov till liksom även på behov av åtgärder till följd av trafiken.

Som vi återkommande har visat förefaller det underlagsmaterial som har presenterats i tillståndsansökan vara tillrättalat för att kunna få till stånd en etablering i det öppna odlingslandskapet direkt söder om Alböke kyrkby. Går man tillbaka till den ansökan som parterna bakom rubricerad tillståndsansökan gjorde till Naturvårdsverket om klimatinvesteringsstöd hösten 2021, finner man också att de sökande redan då hade valt ut platsen för var biogasanläggningen skulle placeras. Man anger i sin ansökan att platsen för uppförande av anläggningen är i Alböke och under rubriken gatuadress skriver man: *"Nära korsning Alböke Bygata – Haglundagatan (sic)"* Även vid myndighetssamrådet i november 2022 lade man sitt fokus direkt på läget

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

söder om kyrkbyn, vilket var den enda plats som då kom att besiktigas. Länsstyrelsen framhöll i det yttrande som man avgav 2022-11-09 att de sökande kan yrka på ett andrahandsalternativ. Vidare framhöll man att för att det ska vara möjligt att ge tillstånd till ett andrahandsalternativ ska denna lokalisering vara lika utredd som huvudalternativet och de sökande ska ha samrått även kring detta alternativ. Vi har inte sett några intentioner från de sökandes sida att ta fram och utreda ett andrahandsalternativ. Av det sätt som arbetet har bedrivits på blir det tydligt att lokaliseringen valdes tidigt och att det därefter inte har gjorts några seriösa försök att ta fram reella och genomarbetade alternativ till denna lokalisering. Det är vår förhoppning att detta arbetssätt inte bottnar i tidiga utfästelser i samband med de inledande myndighetssamråden. Vi har svårt att tro att så skulle vara fallet.

7. Betydande kumulativa effekter av negativ miljöpåverkan Som framgått ovan innebär den aktuella biogasanläggningen en betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 2 § MB. Biogasanläggningen ger en negativ påverkan på

kulturlandskapet och det rörliga friluftslivet, den medför säkerhetsrisker för oskyddade trafikanter i etablerade turiststråk, den medför risk för störningar genom lukt, trafik- och industribuller, den medför säkerhetsrisker vid driftsproblem, brand och annan typ av olyckor.

Av det presenterade underlagsmaterialet framgår att den planerade anläggningen kommer att hantera sådana mängder av biogas att det ställer krav på åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor med tillhörande förordning och föreskrifter (Sevesolagstiftningen). Storleken på och komplexiteten kring säkerheten inom

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

anläggningen visas av att den omfattas av såväl EU:s industriutsläppsdirektiv som Sevesolagstiftningen. Sammantaget ger det en bild av negativa, kumulativa effekter som kommer att finnas där latent och som riskeras att förstärkas på både kort och lång sikt. Trots det har de sökandes konsulter i varje delutredning försökt visa att just de risker eller störningar som de har studerat inte innebär att några oacceptabla säkerhetsrisker eller olägenheter uppstår. Detta med reservationen att slutsatserna gäller under förutsättning att driften av verksamheten sker utan avvikelser från upprättade regelverk och manualer. Bedömningarna lämnar alltså inget utrymme för handhavandefel, den så kallade mänskliga faktorn. Vi ställer oss frågande till hur många risker, osäkerheter och olägenheter som kan adderas innan anläggningen döms ut som olämplig på den valda platsen. Vid en granskning av det underlagsmaterial som de sökande presenterat växer det fram en bild av att en biogasanläggning av den storlek och karaktär som nu är aktuell är direkt olämplig att lokalisera inom Knäppinge 10:1. Vi kan inte se att de sökande har visat att den sökta platsen, enligt lagens krav, är den där ändamålet med verksamheten kan uppnås med minsta intrång och olägenhet med hänsyn till människors hälsa och miljön. Det borde, likt Mönsteråsfallet, vara en given slutsats att avståndet från en biogasanläggning av föreslagen storlek till närmaste bostadsbebyggelse bör vara en kilometer, i vart fall betydligt längre än 300 meter. I det av de sökande framlagda underlagsmaterialet kommenteras på några ställen att åtgärder kan vidtas vid eventuella driftstörningar eller olyckstillbud inom verksamheten. Vi saknar dock en analys av vilken typ av insatser som kan vara aktuella från räddningstjänsten,

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

vilka insatstider som krävs och om räddningstjänsten inom kommunen har kapacitet och kompetens att möta de olyckstillbud som kan uppstå (brand, gasläckor, bleve, föroreningar av dagvatten mm). Av den kontakt som vi haft med räddningstjänstens brandingenjör Anders Sporrang kan vi inte utläsa att så är fallet. Dessutom lägger räddningstjänsten över ett betydande ansvar på de sökande. Rollfördelningen och samspelet mellan räddningstjänsten och de ansvariga för driften får inte vara oklar. Den senaste tidens allt oftare återkommande larm om effekterna av de pågående klimatförändringarna har lyft fram hot som torra marker, ökade brandrisker och snabb spridning av eld. En olycklig gnistbildning inom biogasanläggningen kombinerat med sydliga vindar kan snabbt leda till ett hot mot bebyggelsen inom kyrkbyn. I ett sådant läge är insatstiden avgörande för att säkra att kyrkbyn och dess invånare ska skyddas. Hänsyn måste tas till den under sommartid många gånger besvärande kösituationen på väg 136, inte minst i avsnittet från Borgholm, genom Köpingsvik och förbi Lundagård. Ofta sträcker sig köerna långt norr om Alböke, För oss som närboende är det av avgörande betydelse att de risker som den planerade anläggningen med åtföljande farliga transporter innebär kan mötas av en räddningstjänst med erforderlig kompetens och kapacitet. Vi ska inte behöva leva i ständig oro och osäkerhet.

8. Naturvårdsverkets beslut föregriper provningen enligt PBL och MB

Vi vill i detta sammanhang peka på det dilemma som uppstår när staten genom avtal eller beslut i statliga verk direkt eller indirekt föregriper den provning som ska ske

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

enligt gällande lagstiftning. Statskontoret har på regeringens uppdrag utvärderat förhandlingsuppdrag som metod för att lösa samhällsutmaningar som kräver att statlig transportinfrastrukturplanering samordnas med lokal och regional samhällsplanering. I slutsatserna framhålls att förhandlingar riskerar att åsidosätta värden som de ordinarie planeringssystemen (exempelvis PBL och MB) har utformats för att säkerställa. Värden som lyfts fram är demokratisk öppenhet, inflytande och avvägningar mellan motstående intressen.

Det är vår slutsats att även beslut om medelstildelning av den typ som Klimatklivet utgör innebär att de prövningar som ska ske enligt gällande lagstiftning tenderar att anpassas för att medlen inte ska frysa inne. Det handlar om betydande belopp och snäva tidsramar för att fullfölja projekten så att pengarna kan betalas ut till den som sökt och tilldelats medlen. Det sätter press på alla inblandade parter att med högt tempo driva igenom berörda projekt. I det nu aktuella fallet har det lett till att samrådet enligt MB förlades till veckorna för julhandeln och att tiden för att yttra sig låg över jul- och nyårshelgerna. Nu, vid tillståndsansökan, gavs möjligheterna att yttra sig när flertalet svenskar har semester och i många fall är bortresta.

På samma sätt som Statskontoret drar vi slutsatsen att statliga pengar och krav vad gäller tidsplaner inte får styra kommunernas beslut om markanvändning eller miljöprövningsdelegationens beslut i tillståndsfrågor. Det måste finnas tid och möjlighet för alla parter att kunna fördjupa sig i alla för projektet kritiska frågor och fullt ut förstå såväl de kort- som långsiktiga konsekvenserna av en etablering. Nu, i ett sent skede av sammanställningen

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

av våra synpunkter, har vi fått kännedom om att kulturmiljöenheten på länsstyrelsen i Kalmar har fått en ansökan från de sökande om att göra arkeologisk undersökning (slutundersökning) på platsen för den tilltänkta biogasanläggningen. Länsstyrelsens handläggare Daniel Tedelind säger att kulturmiljöenheten på uppmaning från de sökande *"blåser på"* för att få till stånd undersökningen. Vi ifrågasätter om det överensstämmer med kulturmiljölagens intentioner att ta beslut om slutundersökning innan det finns klarhet i om det projekt som föranleder undersökningen kan komma till utförande. Det finns i dagsläget ingen tillåtlighet enligt miljöbalken, inte heller någon lagakraftvunnen detaljplan för projektet. På vår uppföljande fråga om just detta svarar länsantikvarie Birgitta Eriksson att utgångspunkten är att fornlämningar enligt kulturmiljölagen ska lämnas orörda om ett område inte ska bebyggas. Om nu en slutundersökning medges innan för projektet erforderliga beslut vunnit laga kraft ser vi det som ytterligare en bekräftelse på ett systematiskt arbete i syfte att driva igenom ett projekt med tidspress som motiv, ett arbetssätt där gränserna för vad som medges inom lagstiftningen utmanas.

9. Ett verkställighetsförordnande är direkt olämpligt

De sökande har begärt ett verkställighetsförordnande, dvs. att de får möjlighet att påbörja byggandet av biogasanläggningen innan miljöprövningsdelegationens eventuella tillståndsbeslut har vunnit laga kraft. Som framgått inledningsvis yrkar vi att ett sådant förordnande inte medges. Det är stor sannolikhet att ett beslut från delegationen, med innebörden att tillstånd för biogasanläggningen medges, kommer att

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

9. Knäppinge 8:1 & 8:2

överklagas till mark- och miljödomstolen och, beroende på utfall av domstolens prövning, möjligen i ytterligare ett steg. På samma sätt är det sannolikt att den detaljplan som nu upprättas genom de sökandes försorg kommer att överklagas. Det vore olyckligt för alla parter om vi skulle ha en nästan färdig biogasanläggning stående i det öppna, öländska landskapet och den överprövande myndigheten kommer till slutsatsen att anläggningen inte är förenlig med PBL och/eller MB och därför inte kan

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

10. Lilla Istad 1:9

(Inkommet 2023-11-01)

Vi vill förtydliga vår synpunkt om en lövträdsridå runt biogasanläggningen. Kommunens kommentar att den skulle utgöra ett främmande inslag i miljön framstår som något märklig med tanke på att biogasanläggningen i sig är ett mycket större främmande inslag, med stor påverkan och ingrepp i kyrkbyns miljö.

Kommunens kommentar:

Det kan låta fint med traditionellt långsamväxande gles växtlighet som t ex alm, ask och oxel, men dessa träd mår inte bra idag och många dör. Det kommer inte tillföra så mycket. Dessutom är befintlig vegetation runt den tilltänkta tomten låg och gles. Om det är sådan vegetation som ska inrama anläggningen kommer den bara delvis att täcka en låg nederdel av de höga byggnaderna, vissa 20 meter höga.

Den nya stora och påträngande biogasanläggningen kräver ett större och annorlunda grepp för att inte bara dölja utan också tillföra något eget i det öppna landskapet mellan byarna Alböke och Knäppinge. En tätslutande grön fyrkant med både hög och låg vegetation behövs.

Fastighetsägare och privatpersoner

10. Lilla Istad 1:9

medges.

Vi föreslår en tät enhetlig rad av t ex asp eller annan hög- och smälväxande trädslag som inramar anläggningen på alla fyra sidor. Aspen har fördelen av att vara snabbväxande. Mellan och intill träden kompletteras med lägre buskvegetation av fläder eller syren. Detta skulle ge ett förlåtande och bättre intryck av anläggningen, samtidigt som det bidrar till en bättre ljudmiljö för närboende. Den lägre flädern och syrenen hjälper till att dölja all "röra" som lätt uppstår runt en liten industrianläggning med mycket transporter och ständigt pågående aktiviteter.

Vi bifogar en bild på vad vi menar med en bra trädridå från grannskapet i Alböke socken.

Kommunens kommentar:

Kommunen tackar för konstruktiva synpunkter. Vid inventering av trädslag som idag omgärdar området har det noterats förekomst av bland annat asp. Skyddsbestämmelsen *"vegetationsskärm ska bibehållas. Träd får endast fällas om det är sjukt eller utgör en säkerhetsrisk."* samt bestämmelse om ändrad lovplikt *"Marklov krävs även för fällning av träd med en stamdiameter större än 15 cm."* bedöms medföra att bland annat asp kommer kunna växa sig större. Det kommer även vara möjligt att komplettera vegetation med nyplantering.

Yttrandet delges verksamhetsutövaren via detta granskningsutlåtande.

Fastighetsägare och privatpersoner

11. ALBÖKE 2:6, ALBÖKE 2:2, ALBÖKE 2:4, ALBÖKE 4:1, KNÄPPINGE 7:2, KNÄPPINGE 7:6, ALBÖKE 2:8, ALBÖKE 2:7, KNÄPPINGE 11:2, KNÄPPINGE 13:2, ALBÖKE 3:3, STORA STACKETORP 1:9

(Inkommet 2023-11-01)

Utgångspunkten för att inkomma med ett nytt yttrande angående den nu liggande detaljplan är sannolikt överflödigt, eftersom allt rullar på som om vi fastighetsägare i Knäppinge och Alböke kyrkby inte finns. Trots det antal skrivelser och yttranden vi hittills skickat in. Här nedan ska vi redogöra för den uppfattningen.

EN TILLBAKA BLICK

När biogaståget stannar vid Alböke bygdegård den 10 december 2022 är vi ett tiotal fastighetsägare som är på plats och möter företrädare för Falks biogas AB, projektledaren för biogasprojektet och handläggare från kommunen. Då, vet vi inte att beslutsfattare från Borgholms kommun, Länsstyrelsen och politiker från kommunen redan är med på tåget. Vi, boende runt den tilltänkta biogasanläggningen, är de sista som nu informeras om vad som komma skall. När vi fastighetsägare, vid mötets slut ställde kritiska frågor angående biogasanläggningens placering och dess konsekvenser fick vi ”plötsligt” ett erbjudande att köpa andelar i Falks Biogas AB. Allt för att vi, som bor 250-500 meter runt Knäppinge 10:1, inte ska ställa till besvär utan istället få en chans att hoppa på tåget och vara med på resan, som har ett tydligt mål.

Resan för målet bestämdes redan november 2021 då Falks Biogas AB gick in med en ansökan till Naturvårdsverket/Klimatklivet om bidrag till en biogasanläggning på tomtmark Knäppinge 10:1. Det är här och då som Falks egna ekonomiska intressen sätts i första rummet utan hänsyn tagen hur en biogasanläggning av den här

Kommunens kommentar:

Kommunen välkomnar alltid synpunkter och yttranden i samtliga skeden i planprocessen.

Kommunen har inte haft någon medverkan eller insyn i ansökan till Naturvårdsverket om stöd från Klimatklivet.

Fastighetsägare och privatpersoner

11. ALBÖKE 2:6, ALBÖKE 2:2, ALBÖKE 2:4, ALBÖKE 4:1, KNÄPPINGE 7:2, KNÄPPINGE 7:6, ALBÖKE 2:8, ALBÖKE 2:7, KNÄPPINGE 11:2, KNÄPPINGE 13:2, ALBÖKE 3:3, STORA STACKETORP 1:9

magnituden och med ett utländskt bolag intill påverkar livsmiljön och materiella värden i de närliggande byarna Knäppinge och Alböke kyrkby. Vi har aldrig varit emot biogasanläggningen. Vi vet att den är bra för klimatet, energiförsörjningen och lantbrukarnas ekonomi. Det vi med kraft motsätter oss är lokaliseringen av densamma. Det är vad det handlat om hela tiden, men som inte hörsammats. Annat med än med försäkringar om "att vi tar er oro på största allvar"

OM DETALJPLANEN

I kommunens uppgjorda detaljplanen för Knäppinge 10:1 kan man läsa: "*Med utgångspunkt i undersökning om betydande miljöpåverkan är kommunens samlade bedömning att ett genomförande av detaljplanen bedöms kunna medföra betydande miljöpåverkan, med särskilt hänseende på materiella värden samt risker för människors hälsa och miljö.*" Trots detta, väljer kommunen att gå vidare med detaljplanarbetet för Knäppinge 10:1. Varför? Betyder kommunens egen samlade bedömning ingenting? Utredningar beställs av kommunen och utförs av Falks konsulter. Utredning efter utredning prickas av, beträffande luft, lukt, buller, transporter m.m. Allt är acceptabelt, allt är under stipulerade gränsvärden. Det stämmer inte. Länsstyrelsen kräver omtag. Vissa utredningar bör ses över och göras om. Tåget går i expressfart. Det är just detta, som är oroande, att allt ska ske snabbt, i expressfart, att utredningarna därigenom inte håller tillräckligt hög kvalitet. Det är mycket som står på spel för Falks, men ännu mer för oss, barn, vuxna och äldre som bor intill den tilltänkta biogasanläggningen. Frågan som följer är: varför kommunen redan i ett tidigt

Kommunens kommentar:

En miljöbedömning utgör inget ställningstagande om den detaljplans lämplighet. En Miljöbedömning görs i varje detaljplan för att undersöka om en miljökonsekvensbeskrivning behöver upprättas och vilka miljökonsekvenser den behöver beskriva.

Det är i planprocessen vanligt förekommande att utredningar behöver kompletteras och i vissa fall göras om utifrån inkomna synpunkter från remissinstanser och myndigheter.

Fastighetsägare och privatpersoner

11. ALBÖKE 2:6, ALBÖKE 2:2, ALBÖKE 2:4, ALBÖKE 4:1, KNÄPPINGE 7:2, KNÄPPINGE 7:6, ALBÖKE 2:8, ALBÖKE 2:7, KNÄPPINGE 11:2, KNÄPPINGE 13:2, ALBÖKE 3:3, STORA STACKETORP 1:9

skede, utan att samråda med oss berörda, viker ner sig för Falks bedömning att Knäppinge 10:1 är den "optimala" platsen för en biogasanläggning. Det är märkligt när ni själva i ert policydokument bedömer att anläggningen "medför en betydande miljöpåverkan, med särskilt hänseende på materiella värden samt risker för människors hälsa och miljö." Att anläggningen reduceras på höjden från en skorsten på 25 meter till 20 meter och övriga byggnader sänks från 20 till 15 meter är positivt, men det undanröjer inte vår bärande kritik mot hela projektet. Den ligger för nära en levande boendemiljö.

På samrådsmötet den 4 maj-23 utropade en av Falks initiativtagare "att vi sänker våra kostnader med två tredjedelar". Det är goda nyheter för Falks aktieägare, samtidigt som en placering av en biogasanläggning på Knäppinge 10:1 är usla nyheter för oss kringboende, eftersom anläggningen förfular landskapet, gör Alböke bygata otrygg för barn och cyklister, sänker värderingen på våra bostäder, vilket därigenom också gör det svårare att sälja om så skulle vara fallet. Därtill kommer ilska och oron som finns i byarna, som har stegrats med tiden.

TILL SIST OM KLIMATRELATERADE BRÄNDER

Efter att MSB (Myndigheten samhällsskydd och beredskap) tagit del av SMHI:s data har de tagit fram prognoser för de klimatrelaterade bränderna i Sverige. Ett axplock av slutsatserna:

- Brandrisk vädret väntas bli allt värre i större delen av landet. Allra värst ser det ut att bli för Öland, Gotland och Östra Svealand...
- I söder väntas brandrisksäsongen starta

Kommunens kommentar:

Kommunen har ställt krav på att en lokalisering utredning ska göras för att utreda lämplig lokalisering för anläggningen. Kommunen bedömer att det aktuella området är mest lämpligt för ändamålet.

Fastighetsägare och privatpersoner

11. ALBÖKE 2:6, ALBÖKE 2:2, ALBÖKE 2:4, ALBÖKE 4:1, KNÄPPINGE 7:2, KNÄPPINGE 7:6, ALBÖKE 2:8, ALBÖKE 2:7, KNÄPPINGE 11:2, KNÄPPINGE 13:2, ALBÖKE 3:3, STORA STACKETORP 1:9

flera veckor tidigare och bli 1,5 månad längre.

- Antalet dagar med mycket hög brandrisk väntas fördubblas.

Uppgifterna är daterade. Därför har MSB initierat SMHI att ta fram nya prognoser. De väntas publiceras januari 2024. Dessa lär inte bli mindre alarmerande. Tvärtom.

Dessa prognoser borde bland annat ge vid handen att etablera en biogasanläggning så nära ett bostadsbestånd, som nu är fallet, är ett högrisk projekt inte bara för människor och miljö utan även ekonomiskt.

Varför...därför att tung trafik ska leverera gödsel och slaktavfall 50-60 gånger om dagen mellan 06.00 till 18.00 varje dag, vecka efter vecka, månad efter månad, år efter år. Dessutom är anläggningen obemannad flertalet av dygnets timmar. När sedan räddningstjänsten påtalar att de varken har resurser eller kompetensen att klara olycksbud. Då svindlar tanken för oss som bor i biogasanläggningens närhet.

Vi hemställer att detaljplanearbetet rörande Knäppinge 10:1 avbryts och att Borgholms kommun ger Falks i uppdrag att hitta en alternativ lokalisering av biogasanläggningen som inte drabbar människors liv och boendemiljö.

Kommunens kommentar:

Enligt inkommet yttrande från räddningstjänsten som återfinns i detta utlåtande kommer räddningstjänsten och verksamhetsutövaren enligt gällande lagstiftning och praxis ha en samordnad och samövad beredskap för att förebygga samt avhjälpa de eventuella olyckstillbud som skulle kunna uppstå.

Kommunen avser inte att avbryta detaljplanearbetet.

Fastighetsägare och privatpersoner

12. Knäppinge 7:3

(Inkom 2023-11-02)

Turerna runt denna detaljplan har varit många och långa. Och upprivande! Merparten av byborna i Alböke kyrkby, men även andra närboende, har under hela den påskyndade planprocess, varit negativa placeringen av en biogasanläggning av industriell skala SÅ nära SÅ många bostadshus. Den främsta invändning jag, liksom övriga berörda, har mot rubr plan är att anläggningen ligger på fel plats. Inte mot en biogasanläggning som sådan. Efter våra protester har högsta tillåtna nockhöjd sänkts till 15 meter och högsta totalhöjd till 20 meter. Men det förändrar inte på något sätt det vi bybor ifrågasätter.

En genomläsning av såväl rubr planhandlingar som tidigare utredningar, ter sig i mångt och mycket som ett missbruk av ord. Ord som i ena stunden har ett seriöst innehåll, elimineras i nästa till en obetydlighet. Så tex under rubrik Syfte; *"Planens syfte är att möjliggöra för en biogasanläggning som utformas med stor hänsyn till det öländska landskapet och platsens kulturvärden."* De kulturhistoriska värdena definieras inte någonstans. Hur ska man då förhålla sig till dem? Hur anpassar man en hög och massiv industrianläggning till ett pannkaksplatt landskap? En anläggning som i landskapsrummet kommer att konkurrera med Alböke kyrka? Eller som under beskrivningen av planen "... för att minimera påverkan på landskapsbilden och de kulturhistoriska värdena reglerar planförslaget högsta nockhöjd..., färgsättning..." "Vidare ska befintliga stenmurar, diken, träd och annan vegetation... sparas för att mildra den negativa påverkan på landskapsbilden och

Kommunens kommentar:

Fastighetsägare och privatpersoner

12. Knäppinge 7:3

kulturvärdena.” En förespeglning av något som genomförbart. Att använda ord som hänsyn och kulturvärde är absurt, att dölja en omöjlighet bakom vackra ord.

Texten under rubrik Sociala värden ter sig också mycket inkonsekvent, för att inte säga som ett hån mot oss bybor. *”Den fysiska omgivningen påverkar människors upplevelser, fyller olika behov och tillför sociala värden. Det avgränsade planområdet innefattar idag åkermark och har begränsat socialt värde för människor. Det är viktigt att främja delaktighet i projektet för att värna människors livskvalitet och forma ett jämställt och rättvist samhälle.”* Odlingsmarken i sig har förstås inget socialt värde för människor, men det denna åkermark ska bebyggas med, kommer inte på något sätt att berika våra upplevelser eller olika behov (?) eller vår kommande livskvalitet. Snarare det motsatta. För att inte tala om ekonomiska värden. Inte heller har processen på något sätt bidragit till att forma ett jämställt eller rättvist samhälle. Vi har inbjudits att delta, men till synes mest för formens skull. Vi har inte på något sätt upplevt att våra åsikter, farhågor, rädsla, olust på minsta sätt har påverkat projektägarnas vilja till förståelse. Redan i min första inlägga i detta ärende befarade jag en polarisering av bygden. Dessvärre tycks min farhåga nu visa sig bli besannad. Det tycks ha varit alldeles för bråttom att genomföra projektet enligt såväl projektansvariga som kommunrepresentanter för att ta hänsyn till oss kommuninnevånare. Förtroendet för såväl förtroendevalda som tjänstmän inom kommunen har dessvärre urholkats betydligt under projektets gång.

Produktiv jordbruksmark kommer att tas i anspråk trots riktlinjer i allt från riksintresset

Kommunens kommentar:

Kommunen bedömer att de regleringar vad gäller färgsättning, placering, höjsättning och skyddsbestämmelser för vegetationen är de regleringar som är möjliga att göra för att anpassa planen efter omgivningen och förutsättningarna på platsen.

Fastighetsägare och privatpersoner

12. Knäppinge 7:3

Ölands jordbruksmark, kommunens ÖP till LRF:s absoluta avrådan. *"Jordbruksmark som exploateras går inte att ersätta."* *"Det går i princip alltid att hitta mark för exploatering som inte är produktiv jordbruksmark..."* Planförfattarens kommentar att man inte funnit ett mer lämpligt område utifrån rådande förutsättningar, känns som en dålig ursäkt för ett begränsat underlagsarbete. På annat ställe påstås att anläggningen måste ligga i närheten av växtodlingar och djurhållning, vilket motiverar placeringen på odlingsmark. Hade varit sympatiskt att redan vid ärendets början ha definierat behovet denna absoluta närhet och dess betydelse. Hade kanske underlättat förståelse och medfört en vidare diskussion.

Under rubrik Miljökonsekvensbeskrivning bedöms placeringen vara lämplig eftersom den "... ligger avskilt, långt ifrån närboende..." Enligt lokaliseringsutredningen är detta den placering som ligger närmast bostadshus (i pluralis)! Sammantaget bedöms inte etableringen orsaka konflikt med omgivande bostäder? Den hittills visade oron, olusten, rädslan liksom det massiva engagemanget i ärendet från närboende tyder på motsatsen. Gestaltad anpassning till vad då? Biogasanläggningen kommer att bli en industri mitt ute i det öppna odlingslandskapet. Det öppna, obebyggda landskapsparti som sedan århundraden definierar gränslandet mellan två byar med rötter i förhistorisk tid. Omgivande träd, buskar, stenmurar kommer aldrig att kunna förmildra placeringen. Ingen färgsättning i världen kommer att kunna kamouflera den brutala byggnationen.

Vid genomgång av lokaliseringsutredningen, som ju är basen för upprättad plan,

Kommunens kommentar:

Lantbrukarnas riksförbund konstaterar i sitt yttrande att skyddet för jordbruksmark konkurrerar med andra lagstiftade skydd såsom biotopskydd och skyddad natur och att en större anläggning med flera anslutna lantbruk resulterar i mindre ianspråktagande av mark jämfört med flera mindre.

Biogasanläggningens råvara ska i huvudsak utgöras av gödsel från de omkringliggande djurhållande lantbruk. Den rötade gödseln ska återföras till dessa lantbruks odlingsmark för spridning. Närheten till lanrbruken och odlingsmarken har därför varit en förutsättning för tillgången på råvaran till anläggningen samt avsättningen för den rötade gödseln.

Fastighetsägare och privatpersoner

12. Knäppinge 7:3

ter sig mycket av resonemanget, men framför allt poängsättningen av de olika placeringsalternativen märklig. Och inkonsekvent. Så tex beskrivs i alt 3 under rubrik Trafik att all österifrån kommande trafik måste passera genom Löt, något som ger -1 poäng. (Avstånd till väg 136 berörs inte.) Detsamma gäller till stor del för alla de andra placeringsförslagen, men tas inte upp som en faktor för poängsättning och ges 2 poäng. Inte heller beskrivs under rubrik Skyddade områden/arter att det i anknytning till alt 4 finns fornlämningar, vilket nogsnamt påtalas under alla övriga alternativ. Ger 1 poäng men i alt 2 strax intill, med nästan samma förutsättningar -1 poäng pga stenmurar. Att alt 3 gränsar till fornlämningar renderar ändå -2 poäng pga biotopskydd av stenmurar och närhet till strandskydd. Man undrar över värderingen av fornlämningar i förhållande till biotopskydd mm. Samtidigt som plantexten upprepar vikten av att på olika sätt bibehålla de kulturhistoriska värdena!!!

Av rubr plantext framgår att länsstyrelsen beslutat om en arkeologisk slutundersökning av ev fornlämningarna inom placeringsalternativ 4. Torde vara en viktigfaktor för negativa poäng. Att göra en slutundersökning medför stor risk att för alltid förstöra stora kulturhistoriska värden. I alt 5 ligger närmsta bostadshus 230 m från den tänkta anläggningen vilket renderar -2 poäng medan närmsta bostadshus -i pluralis- i alt 4 ligger på endast 70 meter större avstånd vilket klickar in 1 helt pluspoäng! I och för sig helt enligt uppgjord poängsättning, men för de som bor just på 300-metersgränsen ett stelt förhållningssätt till faktisk verklighet. Det absurda är att placering 4 överlägset vinner med 8 poäng, trots att förutsättningarna i stora stycken är likartade. De stora skillnaderna mellan

Kommunens kommentar:

Skillnaden mellan alternativ 3 och 4 är att trafiken sprids ut på andra vägar österifrån vilket gör att den ökade trafikbelastning blir mindre exempelvis genom Löt.

Inom både alternativ 2 och 3 finns stenmurar som helt skulle vara tvungna att tas bort för att tillgodose behovet av yta som krävs för anläggningen. Alternativ 4 innebär att öppning måste breddas i befintlig infart till området och en mindre öppning görs i söder vilket är en mindre åtgärd ur biotopskyddssynpunkt .

Fastighetsägare och privatpersoner

12. Knäppinge 7:3

plats 4 och övriga är att förutsättningarna för att pumpa substrat är mest gynnsamma här för några av de involverade lantbruken. Samtidigt är avståndet till bostadshus –i pluralis- det kortast av alla.

En snabb blick på kartan över de deltagande lantbrukens läge räcker för att inse att alternativ 4 inte på något sätt ligger mest centralt för flertalet involverade gårdar. En mer centraliserad placering med större avstånd till bostadsbebyggelse bör sökas. Det är svårt att undgå känslan av att hänsynen till oss bybor och närboende är mindre viktig än de närmsta lantbrukens vinster liksom hänsyn till biotopskydd av stenmurar, artskydd osv. Eftersom vår talan tycks utan betydelse vore det minsta man som ”drabbad” kunde önska, någon form av ersättning för förlust av allt från vacker utsikt, tystnad och lugn till fallande fastighetspriser, motsvarande det som i vissa fall utgår till boende intill vindkraftverk.

Kommunens kommentar:

Åtgärder för att inte riktvärden inte ska överskridas för exempelvis buller, lukt och andra störningar har bedömts möjliga för bostäder som ligger 300 meter eller mer från anläggningen.

Skada som uppstår till följd av verksamheten, så kallad miljöskada regleras i Miljöbalken.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Jonathan Sjöblom
Planarkitekt

Leon Hansson
Planeringschef